ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ. ಎಸ್. ಕೆ. ಮಿಲ್: ಕಾರ್ಮಿಕ ಹೋರಾಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ನಿಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಎಸ್. ಶಹಪೂರ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎಸ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ

ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬

ಏಪ್ರಿಲ್ - ೨೦೦೬

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ನಿಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕ

ಮಹೇಶಕುಮಾರ ಎಸ್.ಸಂಕನೂರ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಎನ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ

ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ

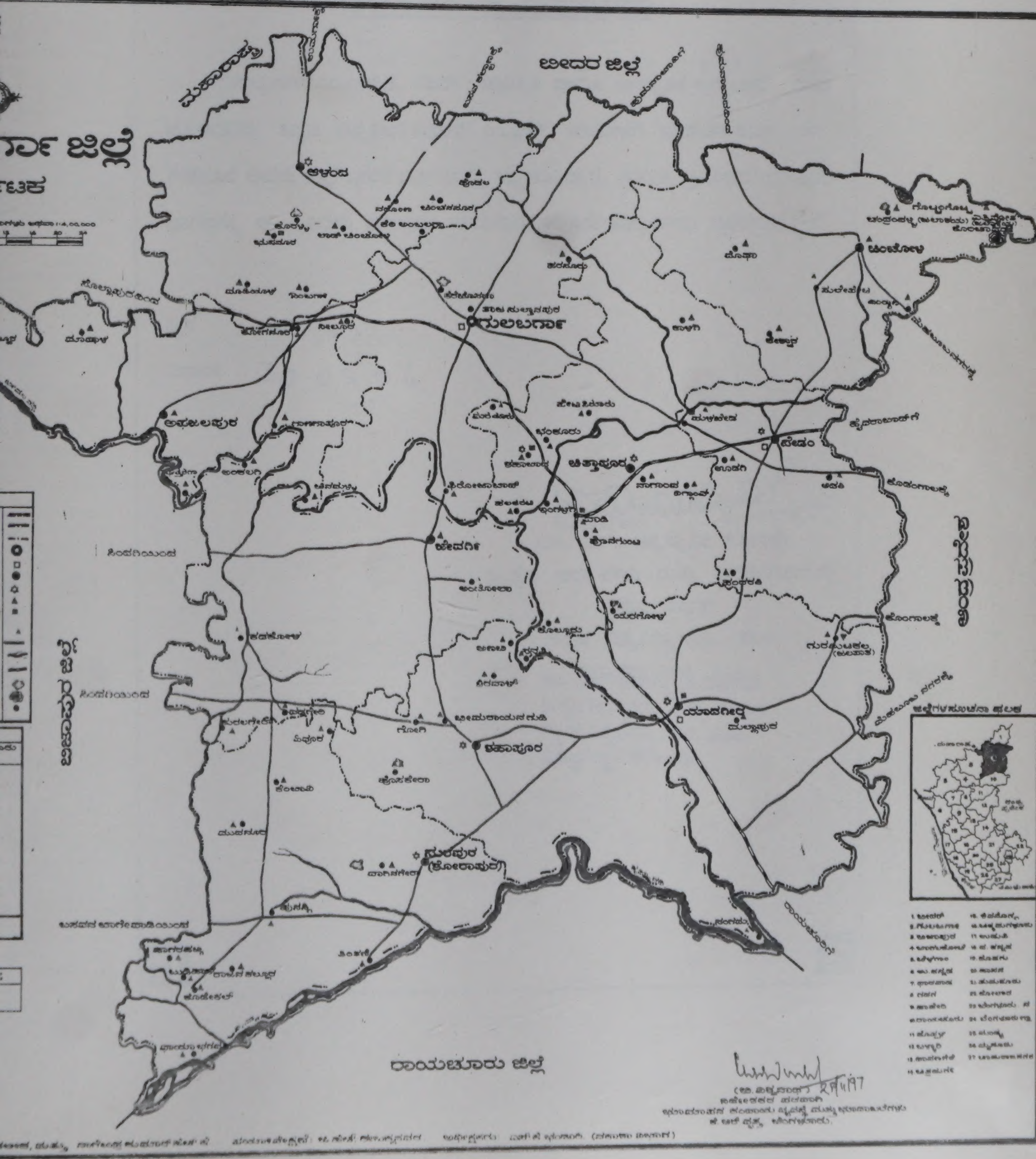
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-೫೮೩ ೨೭೬

ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೦೬

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕರ್ನಾಟಕ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ

"ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಮಹೇಶಕುಮಾರ ಎಸ್. ಸಂಕನೂರ ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದಿನಾಂಕ : 30.05.06.

(ಡಾ. ಎನ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ)
ಹಿ.ಶ್ರೇ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-೫೮೩ ೨೭೬

ಡಾ. ಎನ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ
ಹಿ ಶ್ರೇ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ - ೫೮೩ ೨೭೬

ಸಂಶೋಧಕನ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

"ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಡಾ. ಎನ್. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ, ಹಿರಿಯ ಶ್ರೇಣಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯದ ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದಿನಾಂಕ : 30.5.06.

(ಮಹೇಶಕುಮಾರ ಎಸ್.ಸಂಕನೂರ)
ಸಂಶೋಧಕ
ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-೫೮೩ ೨೭೬

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೨.೧ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಚಯ

೨.೨ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಹುಟ್ಟು

೨.೩ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆ

೨.೪ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉತ್ಪಾದನೆ

೨.೫ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲ

೩.೧ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ

೩.೨ ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ

೩.೩ ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳು

೩.೪ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯ

೩.೫ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ಇಂದು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೧ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೨ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೩ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳು

೫.೧ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟ (ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ)

೫.೨ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್

೫.೩ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನೌಕರಸಭಾ

೫.೪ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕ್ಯಾಜಿವೆಲ್ ಬದಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ

೫.೫ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನಾಯಕರ ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೬

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅವಶೇಷಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೭

ಸಮಾರೋಪ

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನ

ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾದುದ್ದು, ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲೇ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಬೃಹತ್ತಾದ ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಒಟ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೦ ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨೬೦ ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೫ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತವು ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ, ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.[೧] ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಪಾನಿನ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವ ಭಾರತ ಜಾಗತಿಕ ರಫ್ತಿನಲ್ಲಿ ೧೬ರಷ್ಟನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ಮಿಲಿಯನ್ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧೮ ರಷ್ಟಾಗುವುದು, ಹಾಗೆಯೇ ದೇಶದ ಕೈಗಾರಿಕೋತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೨೦ರಷ್ಟು ಹತ್ತಿ ಜವಳಿ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.[೨]

ಭಾರತದ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ದೇಶದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಹತ್ತಿಗಿರಣಿ ೧೮೧೮ರಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ೧೮೫೪ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ತರುವಾಯ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೯೦೫ರ ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳವಳಿಯು ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು.[೩] ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಸೋಲಾಪುರ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತದ ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಂಬೈಯನ್ನು ಭಾರತದ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ

ಗಿರಣಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವೇಳೆಗಾಗಲೆ ದೇಶದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ೧೮೬೬ರ ವೇಳೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೩ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೦೦ ರಲ್ಲಿ ೧೯೩ಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ೧೯೪೭ರ ವೇಳೆಗೆ ೪೦೮ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡಾಗ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ. ೨೨ ಭಾಗವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.[೪] ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕಚ್ಚಾ ಹತ್ತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಭಾರತ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸು ಕೂಡ ದೊರೆಯಿತು.

ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉದ್ದಿಮೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.[೫] ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದ ಉಡುಪನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹತ್ತಿಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೇಯುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂಜುವ ಗಿರಣಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡಿವೆ.

ಹೊಸ ತಳಿಯ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಹತ್ತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಅಧಿಕಗೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯ ತಳಿಗಳೂ ಸಹ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹತ್ತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯವಾದ ಹೆಚ್ಚಳ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮ್ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನಿಂದ ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಟ್ಟೆ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿತು. ಅದು ಆಗ ಸುಮಾರು ೩೩,೦೦೦ ಕದಿರು ಮತ್ತು ೬೦೦ ಮಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೦೦೦ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ದೊಡ್ಡ ಜವಳಿ ಗಿರಣಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ನೆಲಸಮವಾಗಿರುವುದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಇದಕ್ಕೆ

ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮೆರೆದು ಇಡೀ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರೆದ ಈ ಗಿರಣಿ ಇಂದು ನಾಶವಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಷಯ, ಕಾಲ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ರಾಜ್ಯ, ಯುದ್ಧ, ಉನ್ನತ ವರ್ಗದ ಜೀವನ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಕಡೆಗೂ ಗಮನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಭಾರತರತ್ನ ಸರ್ ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಹಿಂದೆಯೇ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಇಲ್ಲವೇ ವಿನಾಶ ಎಂದಿದ್ದು ಒಂದು ದೇಶ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾರಂಗ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದರು.[೫] ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದವು. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧಿಬಲವಿದ್ದ ಶ್ರಮಿಕವರ್ಗ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತನ್ನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಶ್ರಮಿಕವರ್ಗ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವಾಗ, ಮಾಲೀಕರು ನೀಡಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡದಿದ್ದಾಗ, ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಸಂಘಟಿತರಾಗತೊಡಗಿದರು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವು. ನ್ಯಾಯವಾದ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆ, ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ೧೮೮೪ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್, ೨೦೦೨ ರವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ಈ ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಟನೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒಂದು ಮುಖವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ ತಮ್ಮ ನಾಯಕರನ್ನು ನಗರಸಭೆ, ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಿಗೆ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಸಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ ಪಕ್ಷ ಉದಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಬಲಶಕ್ತಿಯಾದರು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನೇಕ ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿಗಳ ಅವಸಾನದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗೋರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿಬಂತು. ಇಂತಹ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಇತ್ತ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಭಾರವಾಗಿ, ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಬದುಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಗೊತ್ತುಗುರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವು ತಮ್ಮ ಶ್ರಮವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ ಎಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ವರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಸುಧಾರಿಸಲು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು? ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕು ಹೇಗಿದೆ? ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಲುಂಬರಿಗೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ೬೨೩ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರವು ೧೩೪೭ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಬಹಾಮನ್‌ಷಾನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ೧೪೨೪ರವರೆಗೆ ಬೀದರ್‌ಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ೧೩೪೭ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಆಡಳಿತದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮ್‌ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಈ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನ ನಾಡಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆ.ಸಭಾಪತಿ ಅಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆಗಿನ ನವಾಬ ಮಹಬೂಬ ಅಲಿ ಬಹಾದ್ದೂರ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ೧೦.೦೧.೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಇದರ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪ "ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲಬುರ್ಗಾ" ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ೨೩೦ ಎಕರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವಾದ "ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದು. ಇದರ ಸ್ಥಾಪಕರು ಯಾರು? ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು? ಇದನ್ನು ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು? ಹಾಗೂ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಗರಿಷ್ಠ ಉತ್ಪಾದನೆ. ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಮೇಲಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೀವನಮಟ್ಟ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂಬಳ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವವರೆಗೆ ಕಂಡ ಪ್ರಗತಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಅವನತಿ ಅಥವಾ ರೋಗಗ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು. ಪ್ರಗತಿಯ ತುತ್ತತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಯಿತು. ಈ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ತಳೆದಿರುವ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ದುಸ್ಥಿತಿಗೀಡಾದರೂ ಅಂದಿನ ಸರಕಾರ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡದೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಒಂದು ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೀದಿಪಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪರದಾಟಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರು ಕೈಗೆಲಸ, ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ, ಸೈಕಲ್ ರಿಕ್ಷಾ, ಕಟ್ಟಡ, ಮನೆಗೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶ್ರಯವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ.

ನಗರದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಧನಸಹಾಯ ನೀಡುವುದು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ

ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಎರಡುಪಟ್ಟು (Dubble) ಸರ್ವಿಸ್ ಕೊಡುವ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಇಷ್ಟ ಇರುವ ಕೆಲಸಗಾರರು ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಯೋಜನೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತಾಯಿತು. ನೌಕರಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಕಾರದ ನಿಯಮವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅನ್ವಯದ ಮೇರೆಗೆ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. "ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ವಸ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಮಿಲ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಮಿಲ್ ಆರಂಭವಾದ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತ, ಈ ಭಾಗ ಹಿಂದುಳಿದದ್ದು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದಲೆ ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾನದಂಡಗಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹುಡುಗ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅರ್ಹತೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ರಮಿಕನ ಭೌತಿಕ ಚಹರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕೂಡ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಹೀರಾಪುರ, ಶಿರಸಗಿ, ಬಬಲಾದ, ನಾಗನಳ್ಳಿ, ಸುಲ್ತಾನಪುರ ಅಲ್ಲದೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕ್ವಾಟರ್ಸ್‌ಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನದಿಂದ ಅದು ಎಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಿಸಿತು, ಮಿಲ್ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಲು ಬಟ್ಟೆಯ ಕ್ವಾಲಿಟಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಂತರ ರಾಜ್ಯಗಳು,

ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕುರಿತು ಅದು ಎಷ್ಟು ಪಸರಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ೧೮೮೪ ರಿಂದ ೨೦೦೨ ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಲುಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಇಂದಿನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ದಾಖಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಧ್ವನಿಸುರುಳಿ ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ, ಕಿರುಲೇಖನಗಳು, ಪತ್ರಿಕೆ, ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಶೇಷಾಂಕಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಚರಿತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಲೇಖಕರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ ಆಕರವಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು, ಮಾಲೀಕ ವರ್ಗದವರನ್ನು, ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹಲವಾರು ಉಪ-ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು? ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸುವ ಒಂದು ಕಿರುಪ್ರಯತ್ನ ಇದಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಎಚ್ಚ್ಯಾರ್ಕೆ, ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪು.ಸಂ. ೩೨೨

೨. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಪಿ., ಉದ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಪು.ಸಂ. ೩೧೭

೩. ಎಚ್ಚ್ಯಾರ್ಕೆ, ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪು.ಸಂ. ೩೨೨

೪. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಪಿ., ಉದ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಪು.ಸಂ. ೩೧೭

೫. ಎಚ್ಚ್ಯಾರ್ಕೆ, ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪು.ಸಂ. ೨೭೨

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೨.೧. ಗುಲಬರ್ಗಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಚಯ

೨.೨. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಹುಟ್ಟು

೨.೩. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆ

೨.೪. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉತ್ಪಾದನೆ

೨.೫. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೨

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೨.೧. ಗುಲಬರ್ಗಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಚಯ

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡನೆಯಾದಾಗ ಹೈದರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿಶಾಲ ಸಮತಟ್ಟಾದ ಪ್ರದೇಶವು ೭೬°೦೪' ಮತ್ತು ೭೭°೪೨' ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶ ಹಾಗೂ ೧೬°೧೨' ಮತ್ತು ೧೭°೪೬' ಉತ್ತರ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ.[೧] ಜಿಲ್ಲೆಯು ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಉಸ್ಮಾನಾಬಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಡಕ್ ಮತ್ತು ಮೆಹಬೂಬ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶವು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ನದಿಯು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭೀಮಾ ನದಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.[೨]

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂದು ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವನ್ನು 'ಕಲಬುರ್ಗಿ', 'ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ' ಮತ್ತು 'ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ' ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨-೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಿನಮುಳ್ಳಿ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಕಲಂಬರಿಗೆ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನ ಒಂದರಲ್ಲೂ ಇದೇ ರೂಪ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.[೬] ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೭೭ರ ಬೇಲೂರು (ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆ) ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೩೭ರ ಶಿರವಾಳದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕ್ರಮವಾಗಿ 'ಕಲುಬರಗೆ' ಹಾಗೂ 'ಕಲಬುರಿಗೆ' ಎಂದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪರ್ಷಿಯನ್ ರಾಯಭಾರಿ ಅಬ್ದುಲ್ ರಝಾಕನು ಇದನ್ನು 'ಕಲಬುರ್ಗ್' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂಬ ನಾಮಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಗುಲಬರ್ಗಾ ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ 'ಕಲಬುರಗಿ' ಪದದ ಫಾರಸೀಕರಣವಾಗಿದ್ದು, ಫಾರಸೀಯಲ್ಲಿ 'ಗುಲ್' ಎಂದರೆ, ಹೂವು 'ಬರ್ಗಾ' ಎಂದರೆ ಎಲೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ಕಲಬುರಗಿ' ಎಂಬ ಅಚ್ಚಕನ್ನಡ ರೂಪವೇ ಮಹಮದೀಯರಿಗೆ ಮೊದಮೊದಲು 'ಕಲಬುರ್ಗ್' ಎಂದೆನಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಅದೇ 'ಗುಲಬರ್ಗಾ' ಎಂದಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಕಲಬುರಗಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ನಂತರ 'ಗುಲಬರ್ಗಾ' ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿ 'ಕಲಬುರ್ಗಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಾ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಾಗಿಣಾ, ಮುಲ್ಲಾಮಾರಿ, ಬೆಣ್ಣೆತೊರೆ, ಅಮರಜಾ, ಕಾರಂಜಾ ಎಂಬ ಸಪ್ತನದಿಗಳ ಬೀಡು ಎಂದು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.[೭] ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಳಂದ, ಅಫಜಲಪುರ, ಜೇವರ್ಗಿ, ಶಹಾಪುರ, ಸುರಪುರ, ಸೇಡಂ, ಯಾದಗಿರಿ, ಚಿತ್ತಾಪುರ, ಚಿಂಚೋಳಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಕಾಳಗಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು ೧೬,೨೨೪ ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಇದ್ದು, ಇದು ರಾಜ್ಯದ ಶೇ.೮.೪೬ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೫,೮೨,೧೬೯ (ಇದು ೨೦೦೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ) ಇದರಲ್ಲಿ ೧೯,೭೨,೩೬೪ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ೬,೮೦,೮೦೩ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ೫೨.೦೭ ಇದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ೩೮.೫೨ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಾಕ್ಷರತೆ ೨೪.೪೬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ.೧೪ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಯಿದೆ.[೮]

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡ ೨.೧೧ ಹೆಕ್ಟೇರ ಜಮೀನು ಮಾತ್ರ ನೀರಾವರಿಗೆ

ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.[೬] ಇಲ್ಲಿನ ಒಕ್ಕಲುತನ ಬಹುತೇಕ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದು ರಾಜ್ಯದ ೧೨ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕೃಷ್ಣ, ಭೀಮಾ ನದಿಗಳಿಂದಲೂ ಮುಲ್ಲಾಮಾರಿ, ಅಮರ್ಜಾ, ಕಾಗಿಣಾ, ಬೆಣ್ಣೆತೊರೆ ಮುಂತಾದ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಇವು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಲಾಭ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪ್ರದೇಶವು ಕಪ್ಪುಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತೊಗರಿ ಬೆಳೆ, ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಗೋಧಿ, ಎಳ್ಳು, ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿ, ಹತ್ತಿ, ಕಡಲೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೊಗರಿ ಬೆಳೆಯು ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ತೊಗರಿಯ ಕಣಜವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಭಾಗವು ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಒಣ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳಾದ ಭೀಮಾ, ಕೃಷ್ಣ ನದಿಗಳು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿದರೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಸರಕಾರ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜನತೆಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾವು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಳೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಬದುಕುವ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗಾಗ ಬರಗಾಲ ತಲೆದೂರುತ್ತಿದ್ದು ಜನತೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೈತರನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆ ಸಿಗದೆ ರೈತರು ಕಂಗೆಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಗದವರೆ ಆದ ಇಬ್ಬರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದರೂ ಸಹ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಗತಿಯತ್ತಾ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿದರೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

೨.೨. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಹುಟ್ಟು

೧೯೫೬ರ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯ ಮುಂಚೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹಂಚಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, ಉತ್ತರದ ಭಾಗಗಳು ಮುಂಬೈ, ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ೧೯೪೮ರ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮುಸ್ಲೀಮರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್‌ಗಂಗು

ಬಹುಮನ್ ಷಾಹ ಎಂಬವನು ೧೩೪೭ರ ಆಗಸ್ಟ್ ೩ರಂದು ಬಹುಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕಲಬುರ್ಗಿಯನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದಿಲ್ಲಾ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತ ಬಂದವು. ೧೯೪೮ರ ವರೆಗೆ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಈ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮ್ ಉಲ್‌ಮುಲ್ಕ್ ಅಸಫಜಾ ಇದನ್ನು ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ೧೮೭೩ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.[೬]

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಪ್ರದೇಶವು ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನ ನಾಡಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆ. ಸಭಾಪತಿ ಅಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅಖಿಲಾಂಡಯ್ಯ ಎಂಬ ಉದ್ಯಮ ಸಾಹಸಿಗಳು ೧೮೮೩ರಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮರಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅದೇ ವರ್ಷ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ "ದಿ ಮೆಹಬೂಬಶಾಹಿ ಮಿಲ್ ಆಫ್ ಕುಲಬರ್ಗಾ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.[೭] ಇದರ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಆಗಿನ ನಿಜಾಮ ನವಾಬ ಮೆಹಬೂಬಅಲಿ ಬಹಾದ್ದೂರ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಐಯ್ಯರ ಎಂಬವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ ೧ನೇ ಜನವರಿ ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. (ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲಬರ್ಗಾ) ಮಿಲ್ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿದ ಈ ಮಿಲ್ ವೈಭವದ ಆರಂಭವನ್ನೆ ಹೊಂದಿತು. ಕೆಲಸವು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಸಾಗಿ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನ ತಯಾರಾಗಿ ಲಾಭದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯಾವುದೇ ಎಡರುತೊಡರುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಬಂದ ಈ ಮಿಲ್‌ಗೆ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ತೊಂದರೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು.[೮] ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಿಲ್ ಮೇಲೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮರುಜೀವ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ನಷ್ಟದ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ತುಳಿಯಿತು. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಮಿಲ್‌ನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರ ಗಿರಣಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೇಲುಸ್ತುವರಿಗೆ ವಹಿಸಿತು.

೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವೇ ಮಿಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ೧೯೭೪ರ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ್ನು "ನ್ಯಾಷನಲ್ ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್" (N.T.C) ಘಟಕದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.[೧೦] ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಈ ಮಿಲ್ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂದಿಗ್ಧ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಕಾಣದೆ ಒಂದೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ ಪರದಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಕಾರಣ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದಿಮೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಈ ಮಿಲ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡು ಇದರ ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಹೊಡೆದು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಇವರು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದು. ತುಂಬಾ ವಿಷಾದಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

೨.೩. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಜವಳಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಈ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆ ಸುಮಾರು ೫ ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಾಳಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ.ಸಿ. ಸಭಾಪತಿ ಇಯಾಹ ಎಸ್ಕ್ವಾಯರ್, ಡಾ. ಅಘೋರನಾಥ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಸ್ ಲುಕಮೆನದಾಸ್, ಆರ್. ಕುಣ್ಣೀಪ್ಪನ, ಸಿ. ಅಖಿಲಾಂಡಯ್ಯ, ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಮಾರಿಮಾಯಚಲ್ ಇವರು ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಥಮ ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು.[೧೧] ಈ ಮಿಲ್ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ವರ್ತಕ ಮಂಡಳಿಯ ಜೇಷ್ಠ ಪಾಲುದಾರರಾದ ಖಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ, ಶಾಪೂರಜಿ ಎದುಲಜಿ ಚೆನ್ನಾಯಿ, ಅವರು ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಜೊತೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಪಾಲುಗಾರರ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಮಿಲ್ ದಿವಾಳಿಯಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದರು. ಅವರ ತಾಳ್ಮೆ ಕ್ರಮವು ಮಿಲ್‌ನ ನಿರಂತರ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು. ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯವು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿದರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಶೇರು ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಏರಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಲಾಭವನ್ನು ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು.

ಮೆಸರ್ಸ್ ದಯಾರಾಮಸೂರಜಮಲ್ ಲಾಹೋಟಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಂಡಳಿಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು. ದಿವಂಗತ ಸೂರಜಮಲ್‌ಜಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮರಣದ ಸಮಯದ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಿಲ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಂಡಳಿ ಫಾರ್ಮ್ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಹೀಜಿ ಎಕ್ಸಲಿನ್ಸ್ ಹಾಯನ್ಸ್ ನಿಜಾಮ ಅವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಉದ್ಯಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂಥ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮದಲ್ಲಿಯ ಮುಂದಾಳತ್ವ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸೂರಜಮಲ್ ಅವರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮಿಲ್ಲಿನ ಜೊತೆಗಿರುವ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಸಭಾಪತಿ ಇಯಾಹ ಮತ್ತು ಅಖಿಲಾಂಡಯ್ಯ ಅವರ ಕಾಲದಿಂದ ಮಿಲ್ಲಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಅರಳಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿಲ್ಲಿನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿಯುತವಾದ ಮತ್ತು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಬುದ್ದಿವಾದವನ್ನು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಮಿಲ್‌ನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಪ್ರಥಮ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ತೊಂದರೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಇದರಿಂದ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವವರಿಗೆ ಅಘಾತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಹಣ ತೊಡಗಿಸುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಭಾವನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಮಿಲ್ಲಿನ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲು ಚಾಚಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಚಾಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ೧೨ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಅಧಿಕೃತ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ವ್ಯಾಪರಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿದರು. ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸೇರಿಗೆ ಬೆಲೆಯ ೨.೪೦೦ ಶೇರುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ೧,೧೦೭ ಶೇರುಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೪,೮೪,೨೮೫ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಂತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.[೨] ಆದರೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು ಕೇವಲ ೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿದ್ದರೂ ಉಧ್ಯಮದ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಸುಮಾರು ೧೬ ೧/೨ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಮೊತ್ತವನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ೩ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಮೊತ್ತವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಸಾಲದ ಬೆಲೆ ಪಟ್ಟಿ ಸಾಮಾನು ಸರಕು ಮತ್ತು ಅಡವುಗಳಿಗಾಗಿ ೧೮,೮೬,೫೫ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಹಣದ ಬಾರ ಮಿಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಮಿಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಒಂದೆ ಒಂದು ಯಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಬಾಯಲರ್‌ಗಳ ೫೦೦೦ ಕದಿರುಗಳು ಮತ್ತು ೨೦೦ ಮಗ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ೧೮೮೮ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ೧೯೩೫ನೇ ಸಾಲಿನ ಒಳಗಾಗಿ ೨೦,೦೦೦ ಕದಿರುಗಳು ಮತ್ತು ೨೦೦ ಮಗ್ಗಗಳು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾದವು. ೧೯೦೬ರಲ್ಲಿ ಬಾಯಲರ್‌ಗಳು ಉಗಿಯ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರು. "ಮೆಸರ್ಸ್ ಬ್ಯಾಬಿಕಾಕ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಮಿಲ್‌ಕಾಕ್ಸ್" ಕಂಪನಿಯವರ ಮೂರು ನೀರಿನ ಕೊಳವೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಯಲರ್‌ಗಳನ್ನು ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು.

೧೯೨೨ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಳು ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೆಲೆಯ ಹಳೆಯ ಯಂತ್ರಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಹೊಸ ಯಂತ್ರಗಳು ಖರೀದಿಸಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಂಗರ ಆಕಾರದ ಚೌಕಟ್ಟಗಳು, ಮಗ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು.[೧೩] ೧೯೨೨ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿಕತ್ವದಲ್ಲಿ ೨೮,೧೧೮ ಕದಿರುಗಳು ಮತ್ತು ೬೯೦ ಮಗ್ಗಗಳಿದ್ದವು. ಇದಲ್ಲದೇ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಅರಳಿಯಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯಲು ೧೬೮೦ ಕದಿರುಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಖಜಾಂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಏಜೆಂಟರರಾದ ದಯಾರಾಮ ಸೂರಜ್‌ಮಲ್ ಲಾಹೋಟಿರವರ ಸಲಹೆ ಮೂಲಕ ಹಳೆಯದಾದ ಕೊಲರ್‌ಕಾರ್ಡ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಪ್ಲ್ಯಾಟ ಕಾರ್ಡ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ನೂಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದರು.[೧೪] ಮತ್ತೆ ೧೯೮೯-೯೦ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮಿಲ್ಲಿನ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ೩ ಕೋಟಿ ರೂ. ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಆರಂಭಿಕ ಘಟಕಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಬಳಸದೆ, ಮರ್ಸಿರೈಸ್ಡ್ ಯಂತ್ರ ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು.

ಭೀಮಾ ವಿದ್ಯುತ್ ಗೃಹ (Bhima Power House)

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಅಸ್ಥಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸ್ಟೀಮ್ ಎಂಜನ್‌ನಿಂದ (ಊಗಿಯಂತ್ರ)ವನ್ನು ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೆಟ್ಟುಹೋದರೆ ಅಥವಾ ಬ್ಲೇಡ್ ಪ್ಲೇಟ್ ಸ್ಥಳ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ರಿಂಗ್ ಪ್ರೇಮ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಪರೇಟರಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಹೀಚ್ ಎಕ್ಸ್‌ಲನ್ಸಿ ಹಾಯನೆಸ್ ಅವರು ನಿಜಾಮ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ದಿನಾಂಕ ೧೧.೧೧.೧೯೩೬ರಂದು ಭೀಮಾ ಪವರ್ ಹೌಸ್ (ಭೀಮಾ ವಿದ್ಯುತ್ತ ಗೃಹ)ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.[೧೫]

ಭೀಮಾ ಪವರ್ ಹೌಸ್ ಮಿಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಕೆಲವು ಬಡಾವಣೆಗಳಾದ ಜಿಲ್ಲಾನಬಾದ, ಸ್ಟೇಶನ ಬಜಾರ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರ ಇನ್ನಿತರ ಬಡವಣೆಗಳಿಗೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದ ವಕ್ತರು ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತರಾದ ವೃದ್ಧರು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗುಪ್ತಾಭೀಮಾ ಪಂಪಿಂಗ್‌ಸ್ಟೇಶನ್

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಗಂಭೀರವಾದ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನೀರಿನಿಂದ ಮಿಲ್ಲಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಬಾಯಲರ್‌ಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ತರಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಂತರ ಈ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ನಿಜಾಮ ಸರಕಾರದ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಚೀಫ್ ಇಂಜಿನೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಮದ ಅಹಮದ ಮಿರ್ಝಾ ಅವರು ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರು.[೧೭] ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾಧರಸನ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗಾಗಿ ಗುಪ್ತಾಭೀಮಾ ಪಂಪಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಶನ್‌ದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹೀರಾಪುರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ನೇರವಾಗಿ ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೨.೪. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉತ್ಪಾದನೆ

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ (ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲಬರ್ಗಾ) ಇದು ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಮಿಲ್ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ತೆರನಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಂದರೆ ಕಾಟನ್, ಪಾಲಿಸ್ಟರ್, ಪಂಚೆ, ಸೀರೆ, ಪ್ಯಾಂಟ್ ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ನೂಲಿನ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಮಿಲ್ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಯಿತು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ 'ದಿ ಹೈದರಾಬಾದ ಡೆಕ್ಕನ್ ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್' ಮತ್ತು 'ವ್ಹಿವ್ಹಿಂಗ್ ಮಿಲ್' ಒಂದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆಲವೆ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದನೆ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನು ಮಹತ್ವ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತೆರನಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೇವಲ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಸಂಬಳದ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕಾಯಿದೆಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಲೆಗಳು ಮೇಲೆರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯ ಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮ್ಯಾನೆಜಮೆಂಟಿಗೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.[೧೭]

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಇರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತಯಾರಾದ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕೈಮಗ್ಗ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಆಮದು ಮಾಡುವ ಚಿಂತನೆ ಮಿಲ್ಲಿನ ಮಾಲೀಕರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವ ತೆರನಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಅಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ಯಾರ್ಡುಗಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಉಂಟು. ಬ್ರಿಟಿಷ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಿಲ್ಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ೯ ಯಾರ್ಡುಗಳಿದ್ದವು. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ಯಾರ್ಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಮದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ೨ ಯಾರ್ಡು ಮತ್ತು ೭ ಯಾರ್ಡುಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಎರಡು ಯಾರ್ಡುಗಳಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ೫ ಯಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತ್ತು.[೧೮] ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಅರಳಿ ಬಟ್ಟೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಿತವಾದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ನೂಲನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ ಬೆಳೆಗಾರರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಟ್ಟದ ನೂಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಅರಳೆಯನ್ನು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಸರಕಾರವು ಮತ್ತು ಮಿಲ್ ಅರಳಿಯ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಲವಾರು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದ್ಯಮದ ವಿಕಸನದಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಬೇಸಾಯಗಾರರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿತು.

೧೯೪೯ರ ನಂತರ ಚೆನಾಯ್‌ರವರು ಮಿಲ್ಲಿನ ಮಾಲೀಕರಾಗಿಯೂ ಸಭಾಪತಿ ಅಯ್ಯಾ ಅವರ ಮಿಲ್ಲಿನ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿಯೂ ದುಡಿದರು. ಮೊದಮೊದಲು ಈ ಮಿಲ್ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸಿದರೂ ನಂತರದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತೊಡಗಿತು. ಇದರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ೧೯೬೦ರವರೆಗೂ ಖಾಸಗಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತು. ಹಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೇರುಗಳನ್ನು ೫೧ ಶೇ. ಕೊಂಡು ಬಂಡವಾಳ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸ ಲಾಯಿತು.[೧೯] ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಈ ಗಿರಣಿಯ ಆಸ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ೪೭,೭೯,೨೮೨ ರೂ. ಗಳಿಷ್ಟಿತ್ತು. ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ ಇದು ೨೬೦೦ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಮಾಸಿಕ ೩ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಷ್ಟು ವೇತನ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಶಕ್ತ ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಅನ್ವಯವಾಗಿ "ನ್ಯಾಶನಲ್ ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಶನ್" (ಎನ್.ಟಿ.ಸಿ) ೧೯೭೩ ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ೧೯೮೧ ರಲ್ಲಿ ೩೩ ಸಾವಿರ ಕದಿರುಗಳು ಹಾಗೂ ೬೦೦ ಮಗ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ೩,೦೦೦ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನೂಲು ತಯಾರಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು. ೧೯೯೪-೯೫ರಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಂಡವಾಳ ರೂ. ೪೮.೧೭ ಕೋಟಿ ರೂ. ಆಗಿದ್ದು ಇದರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದಲ್ಲಿ ೧೯.೮೦ ಲಕ್ಷ ಕೆ.ಜಿ.ನೂಲು ಮತ್ತು ೧.೪೮ ಲಕ್ಷ ಮೀಟರ್ಸ್ ಬಟ್ಟೆ

ಉತ್ಪಾದಿಸಿತು.[20] ೧೯೯೫-೯೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಮಿಲ್ ೧೦೨೨ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೂಲು ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜವಳಿ ನಿಗಮ"ದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಳಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಟ್ಟೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ೧೯೯೬ರಿಂದ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ೨೦೦೨ ರಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಆ ನಂತರ ಇದನ್ನು "ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮಂಡಳಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ" ಇವರು ಮಿಲ್ಲಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಾಗ ಖರೀದಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸದ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಜಿ.ಡಿ.ಎ. ದವರು ಪ್ಲಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಶೋಚನೀಯ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರಕಾರದವರು ಸರಿಯಾದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಮತ್ತೆ, ಈ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರ ಹೊಸ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಯುಗಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಹಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮ್ಯಾಚೆಸ್ಟರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಮನವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್, ಪು.ಸಂ. ೧
೨. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧
೩. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧
೪. ಪಾಟೀಲ್ ಎಚ್.ಎಸ್., ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು ಸಂಪಾದಕರು: ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೬೨ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೊಪ್ಪಳ, ಪು.ಸಂ. ೧೫
೫. ಕಲಬುರ್ಗಿ ನಾಡು ಸಾಕ್ಷರ ನಾಡು, ಕಿರು ಯೋಜನಾ ಮಾದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ೨೦೦೪-೦೫, ಕೈಪಿಡಿ ಪು..ಸಂ. ೧೨
೬. ಪಾಟೀಲ್ ಎಚ್.ಎಸ್., ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಬೆಟ್ಟದೂರು ಸಂಪಾದಕರು, ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೬೨ನೇಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೊಪ್ಪಳ, ಪು.ಸಂ. ೧೬
೭. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ಸಂಪಾದಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ ಭಾಗ ೩, ಪು.ಸಂ. ೪೭೮
೮. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ: ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್‌ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆ, ಪು.ಸಂ. ೬
೯. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ: ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೦೮.೦೩
೧೦. ಕೌಂಟೆ ಎಸ್., ಪಾಟೀಲ್ ಜೆ.ಎಸ್., ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆ, ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ, ಪು.ಸಂ. ೧೨೦
೧೧. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ: ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ, ಪು.ಸಂ. ೬
೧೨. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧೨
೧೩. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧೪
೧೪. ವಕ್ತರು: ಜ್ಞಾನೋಬಾ ನರಸಿಂಗ್‌ರಾವ ಗೌಳಿ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೧.೦೧.೦೫
೧೫. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ: ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ, ಪು.ಸಂ. ೧೬
೧೬. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೨೦
೧೭. ವಕ್ತರು: ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಂಗೋಳಗಿ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೨.೧೨.೦೪
೧೮. ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ: ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ, ಪು.ಸಂ. ೨೮
೧೯. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಸೆಟೆಯರ್: ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ, ಪು.ಸಂ. ೨೪೪
೨೦. ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ಯಾಸೆಟೆಯರ್: ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಪು.ಸಂ. ೨೪೪

* * *

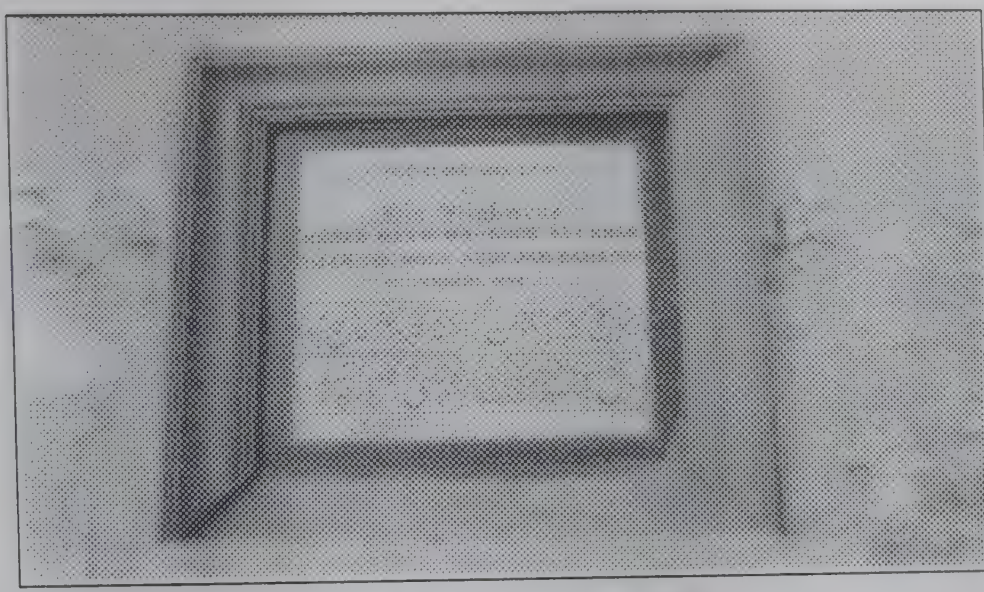
ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ
ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಂರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು

ಸರ್ ಮಿರ್. ಮೆಹಬೂಬ ಅಲಿಖಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್
ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ.

ಸರ್ ಮಿರ್. ಅಸ್ಮಾನ್ ಅಲಿಖಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್
ಜಿ.ಸಿ.ಎಸ್.ಐ., ಜಿ.ಬಿ.ಎಫ್.,

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಚಿತ್ರ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ

ಭೀಮಾ ಪವರ್ ಹೌಸ್

ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತೊಡಗಿರುವುದು

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲ

೩.೧. ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ

೩.೨. ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ

೩.೩. ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು

೩.೪. ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯ

೩.೫. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೩

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲ

೩.೧ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ

೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಸುಮಾರು ೧೧೯ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.[೧] ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಈ ಮಿಲ್ ೧೯೭೮ ರಿಂದ ೧೯೮೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.[೨] ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩,೦೦೦ ಸಾವಿರ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಜನ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಇನ್ನುಳಿದ ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಕ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸಮಯದಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೭.೦೦ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೩.೦೦ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ, ಮತ್ತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೩.೦೦ ಗಂಟೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿ ೧೧.೦೦ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ, ರಾತ್ರಿ ೧೧.೦೦ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೭.೦೦ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವೈಂಡಿಂಗ್, ರಂಗ್‌ಖಾತ್, ರಿಂಗ್‌ಫ್ರೇಮ್, ಕಫಡ್‌ಖಾತ್, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗ ಇನ್ನಿತರ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮೂರು ಶಿಫ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ (ಪಾಳಿಯಂತೆ) ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಶಿಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೬.೦೦ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಂಜೆ ೫.೦೦ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಫ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ೧,೦೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗಾರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪಾರ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿತು. ಇದು ೧೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಮಿಲ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ೧೦ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಮಿಲ್‌ನಿಂದ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಈ ಮಿಲ್ಲಿನ ವತಿಯಿಂದ ದೇಶ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು, ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ, ವಸತಿ, ಬೋನಸ್, ಕಿರಣಿ ಮಾರ್ಚರಿಟ್ಸ್, ಶಿಕ್ಷಣ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್ ತನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ (ಡಬಲ್) ಬೋನಸ್ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ೩ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೀರ್ತಿ ಈ ಮಿಲ್‌ಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಜನತೆ ಇದರ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಿಲ್ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರವು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಗಳಿಂದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಈ ಮಿಲ್ ಒಂದು ವರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

೩.೨. ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಆದಾಯ

ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮೈತುಂಬ ಬಟ್ಟೆ. ಆದ್ದುದರಿಂದಲೆ 'ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆ' ಎಂಬ ನಾಣ್ನುಡಿಯು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವುದು. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಚೆಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೂ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ತರಹದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಾರಗಳಿರಬೇಕು, ದಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹುರಿ ಇರಬೇಕು, ಬಟ್ಟೆಯ ಮಾದರಿ, ನೇಯ್ಗೆ ನಂತರ ಯಾವ ರೀತಿ ಅದನ್ನು ಹದ ಮಾಡಬೇಕು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಹತ್ತಿ, ಉಣ್ಣೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಸೆಣಬು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಚ್ಚಾಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಸೀರೆ, ಪಂಚೆ, ಶರ್ಟ್, ಕಾಟನ್ ಲಂಗದ ಬಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳು,

ಹಗುರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಹೊಳಪಾಗಿಯೂ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಹೆಸರು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಜನರು ಇದರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಮಿಲ್ಲಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮಿಲ್‌ನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಹಂತದಿಂದ ೨೦೦೧ರ ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಿಂದ ಲಾಭಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ೧೮೮೮ ಸಾಲಿನಿಂದ ೧೯೧೪ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಶೇರುದಾರರು ಸರಾಸರಿ ೩.೨, ಪ್ರತಿಶತ ಲಾಭಾಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.[೩] ೧೯೧೫-೧೯೨೩ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭಾಂಶದ ೩೭/೩ ದರವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ೧೯೨೩ರಿಂದ ೧೯೨೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ೩ ೭/೩ ದರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ೧೯೨೭ ರಿಂದ ೧೯೩೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಡಿವ್ಹಿಡೆಂಡ್ಸ್ ದರ ೯ಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಮುಂದೆ ಇದು ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಾಭಾಂಶ ದರ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಂತ-ಹಂತವಾಗಿ ಮಿಲ್ ಲಾಭದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.[೪]

ಅದರಂತೆ ೧೯೭೮ ರಿಂದ ಸತತವಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸರಾಸರಿ ೫೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಲಾಭ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.[೫] ೧೯೮೪ರವರೆಗೂ ಮಿಲ್ಲು ಯಾವುದೇ ಹಣಕಾಸಿನ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು ಎಂದು ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಚಿವ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಇದು ತನ್ನ ಲಾಭಾಂಶವನ್ನು ೨೦೦೧ರ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಇದರ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವೇತನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಉತ್ತಮವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

೩.೩. ರಫ್ತು ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳು

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಿಂದ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ದೇಶದ ಮಹಾನ್ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಿಂದ ಆಮದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ಮುಂಬೈ, ಕಲ್ಕತ್ತ, ಈಚಲಕರಂಜಿ, ಈರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಮುಂತಾದ ದೇಶಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು

ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿದೇಶಿ ನೆಲೆಗಳಾದ ರಶಿಯಾ, ಜಪಾನ ದೇಶಕ್ಕೂ ಬಟ್ಟೆ ಪೂರೈಸಿದ ಖ್ಯಾತಿ ಈ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ರಶಿಯಾ ಹಾಗೂ ಜಪಾನ ಮತ್ತಿತರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಅಪಾರ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅತ್ಯಂತ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ವರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ಜವಳಿ ಗಿರಣಿ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

೩.೪. ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯ

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಪುರಾತನವಾದ (ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮಿಲ್) ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ದೊಡ್ಡ ಜವಳಿ ಗಿರಣಿ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದು, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವುದು ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮಿಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅರುಣೋದಯದ ಕಾಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

* ಹೆರಿಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ

ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೆರಿಗೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವವರೆಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಂಚಿತರಾಗಿ ಹಲವು ತೊಂದರೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

* **ಉಚಿತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ**

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ವಿಶೇಷ ಚಿಂತನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇ.ಎಸ್.ಐ. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಔಷಧ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಈ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೧,೬೦೦ ಹೊರರೋಗಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಔಷಧೋಪಚಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಗಾಯಗೊಂಡಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ೭ ದಿವಸದ ಸಿಕ್ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ನಾಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಲವಾರು ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಮಿಲ್ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

* **ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ**

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಿಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ರೈ. ಸಾಹೇಬ ಹಾಗೂ ಸೇಠ ಪನ್ನಾಲಾಲ್ ಲಾಹೋಟಿರವರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಈ ಮಿಲ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನವನ್ನಾಗಿ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.[೬] ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಗುರುಪಾದ ಬಸಣ್ಣ ಹಡಲಗಿ, ಶ್ರೀದೇವಿ ತಂ.ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಧುರಿ ಹಾಗೂ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ದಿಕ್ಸಂಗಿಕರ್‌ರವರು ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷದಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ೭ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು. ಈಗ ಮಿಲ್ ನಾಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ವಿವಿಧ ತರಹದ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಟೀ ಅಂಗಡಿ, ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ, ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

*** ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ**

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ೧೨೦ ಕುಟುಂಬದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳನ್ನು ಮಿಲ್ಲಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನಗರ ಎಂದೇ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ, ವಿದ್ಯುತ್ ಇನ್ನಿತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಮಿಲ್ ನಾಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಸತಿ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಅರ್ಧಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ವಸತಿಗೃಹದಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

*** ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡ್ (Provident Fund)**

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಲಿನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ 'ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡ್' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದ ೧/೧೨ ರಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೌಕರನ ಸರಾಸರಿ ಸೇವೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅವನು ಫಂಡಿನ ಹಣದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸರಿಸಮಾನ ಹಣವನ್ನು ಮಿಲ್‌ನಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಈ ಹಣದ ಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ೧೭ ವರ್ಷಗಳ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕನಿಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ತನ್ನ ವಂತಿಗೆಯ ಸಮಭಾಗ ಹಣವನ್ನು ಫಂಡಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ

ಸೌಲಭ್ಯವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಅವರು ತಾತ್ಕಲಿಕವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಉಪಚಾರ ಮತ್ತು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೋನಸ್ ಸೌಲಭ್ಯ

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ, ತನ್ನ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭಗಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೋನಸ್‌ನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ಬೋನಸ್‌ನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಈ ಮಿಲ್ ೧೯೭೮ರಿಂದ ಸತತ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಸರಾಸರಿ ೫೦ ಲಕ್ಷ ರೂ. ಲಾಭ ಮಾಡಿತು.[೭] ೧೯೮೪ರವರೆಗೂ ಈ ಮಿಲ್ ಯಾವುದೇ ಹಣಕಾಸಿನ ಹಾನಿ ಅನುಭವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಡಬಲ್ (ಹೆಚ್ಚಿನ) ಬೋನಸ್‌ನ್ನು ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.[೮]

ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ

ಅತ್ಯಂತ ಜನಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿರುವ ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಮಿಲ್ಲಿನ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಮಲ್ಟಿ ಕೋ-ಆಪೇರೇಟಿವ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಗ್ಯವಾದ ತೂಕ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಖರೀದಿಸಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಒಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಅವರ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು.

ಮಲ್ಟಿ ಕೋ-ಆಫರೇಟಿವ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸೊಸೈಟಿ

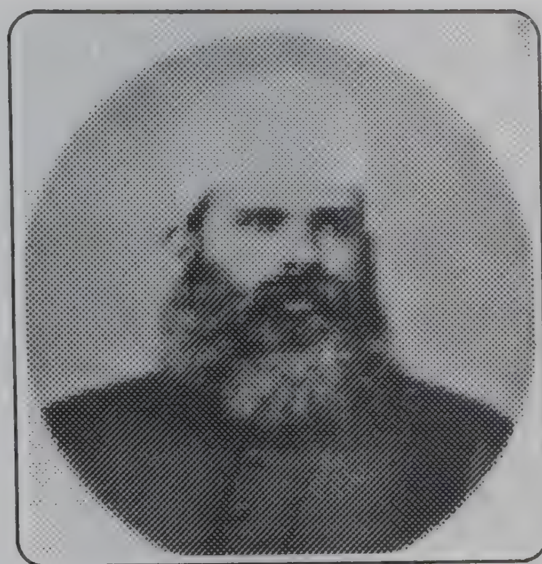
ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಇದರ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಮಲ್ಟಿ ಕೋ ಆಫರೇಟಿವ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಸೊಸೈಟಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಸಿ.ವಿ.ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ರೈ ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಐ.ಎಚ್. ಲಾಹೋಟಿ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಯಿತು.[೮] ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಹಣದ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸೊಸೈಟಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಸಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿ ಈ ಸೊಸೈಟಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನಿಜಾಮರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೮೮೪ರ ಜನವರಿ ೧೦ ರಂದು ಮೆಹಬೂಬ್ ಶಾಹಿ ಕುಲಬರ್ಗಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಸಮುದ್ರಾಚೆಗಿನ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಿ ನಾಡಿಗೆ ಆದಾಯ ತರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾಡಿನ ಜನರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು ನೀಡಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದು, ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸುವರ್ಣಯುಗದ ಕಾಲದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು

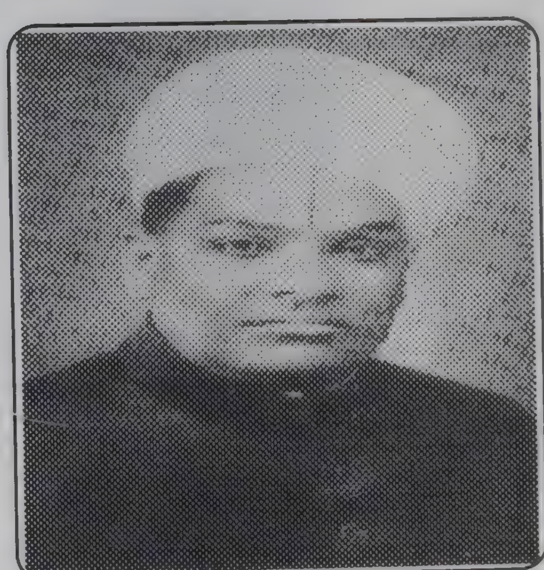
ಸಿ. ಅಖಿಲಾಂಡಯ್ಯ

ಅಘೋರನಾಥ್ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ

ರಾಜ ಲಕ್ಷ್ಮಿದಾಸ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ದಾಸ್

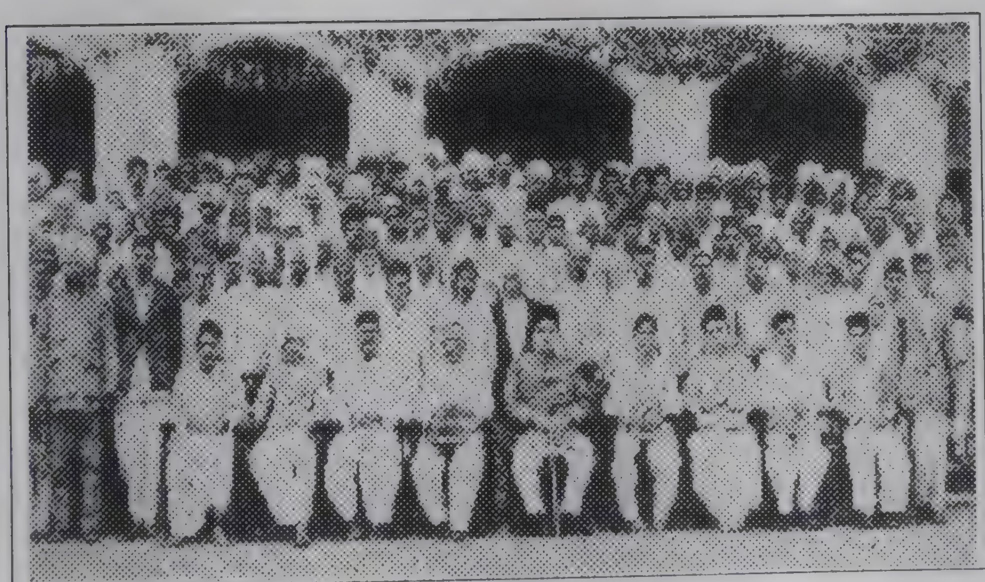
ರಾಜಾಸಾಹೇಬ ಸೇಠ್ ಪನ್ನಾಲಾಲ್ ಹೀರಾಲಾಲ್ ಲಾಹೋಟಿ

ಸೇಠ್ ಸುರಜ್‌ಮಲ್ ದಯರಾಮಜೀ ಲಾಹೋಟಿ

ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬೋನಸ್ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಮಲ್ಟಿ ಕೋ ಆಪರೇಷನ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸದಸ್ಯರ ಚಿತ್ರ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರ ಚಿತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೧. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೨. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೩. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೪

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೪.೧. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತಿಹಾಸವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದು. ಮಾನವನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನೆಲೆ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೊಂಡ ನಂತರ ಶ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅದು ಕುಟುಂಬದ ರಕ್ಷಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿತ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರಮವೆಂದರೇನು? ಕಾರ್ಮಿಕರು ಯಾರು? ಅವರು ಹಕ್ಕು ಎಷ್ಟು? ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಮಿಕ ಎಂಬುವನು ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದಕನು ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಿಯು ಹೌದು. ಹೀಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಳಿವು, ಉಳಿವು ಶ್ರಮವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಖ್ಯಾತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ 'ಜೆ.ಎಂ. ಕೇನ್ಸರ್' "ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಾಜ"ನೆಂತಲೂ, ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್'ರ ಪ್ರಕಾರ "ಶ್ರಮವು ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬು" ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಶ್ರಮ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ, ಕೂಲಿ, ನೌಕರ, ಆಳು, ಕೆಲಸಗಾರ, ಮಾಲಿ ಮುಂತಾದ ನಾಮಪದಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರಮವೆಂದರೆ ಹಣದ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೆಲಸವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಹಣದ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಶ್ರಮದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜವಾದ ಶ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕನು ಶ್ರಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾ,

ಕಾರ್ಮಿಕರೆಂದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಒಂದು ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಸ್ವಂತ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಧೋರಣೆಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ನೀತಿ ನಿಯಮ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಜಾತಿಯು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಕಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತ ಜಾತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅವುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನವನ್ನೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಛಿದ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು. 'ಅಲೇನ್ ಟಾಕೀನ್' ಎನ್ನುವ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ "ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಅಥವಾ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲದೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ

ಮಾನವನು ಸಂಘಜೀವಿ ಆತನು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೀವಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಕುಟುಂಬದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ

ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇಡೀ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಿಲ್ ಇಂದು ನಾಶ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ಬದುಕು ಬೀದಿಪಾಲಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆಘಾತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿವೆ. ೨೦-೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದುಡಿದವರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಲಿ ಹೊಸ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಗರದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೋ, ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೋ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆ ನಗರಗಳ ಶಾಶ್ವತ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ವಿವಾಹ ಎನ್ನುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಂಬಿದ ನೌಕರಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೊ ಇಷ್ಟೊ ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹೊಟೇಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಲಾಡ್ಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿಯೋ, ಗುಮಾಸ್ತರಾಗಿಯೋ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಮಾಲರಾಗಿಯೋ, ಸ್ವಂತ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆಯ ಆಟೋ ಓಡಿಸುವ ಚಾಲಕರಾಗಿಯೋ, ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಹದಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೋ ಮತ್ತು ಹಸು-ಎಮ್ಮೆ ಸಾಕುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೋ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಾರಿಗೂ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೇವಾ ಭದ್ರತೆಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಊರುಗಳಿಗೆ ವಾಪಾಸ್ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊ ಇಷ್ಟೊ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮತೋಲನ ತಪ್ಪಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ಮೂಲಕ ಬಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಹಗಲಿರುಳು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹೆಂಡದಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವಾಯಿತಷ್ಟೇ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅರೆಗೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಕೆಲಸ, ಹೊಟೇಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಅಗರಬತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು, ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ

ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಲವಾರು ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

೪.೨. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಬಡವರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಮಂತ ದೇಶವೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಹ ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವುಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರದೇ ಪಾರ್ಶ್ವಮುಖವಾಗಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನವೆಂಬುದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರಮ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ಖರ್ಚು, ಹಂಚಿಕೆ, ಅನುಭೋಗ ಅಂಶಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ, ವಿಧಾನ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳು ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಂಥ ಅಂಶಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮದೆಯಾದಂತಹ ಜೀವನವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಳ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಇಂದಿನ ಆಧುನೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಆದಾಯ ಸಿಗದೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಬಂದಂತಹ ಕೂಲಿ ಹಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬರೀ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವಿಲಾಸಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಕನಸಿನ ಮಾತೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಧುನೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದಾರೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ವಿವಿಧ ಸಾಧನ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ದಿನನಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ "ದುಡಿಮೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಶಿಕಾರಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಕಾರಿ" ಎಂಬುದು ಅವರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬರುವ ಗಳಿಕೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರ, ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ತೀವ್ರ ಪೈಪೋಟಿ ಬೇಡಿಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ಬಡತನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬರುವ ಗಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಷ್ಕರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಬಂದ್, ಘೇರಾವ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಕುಟುಂಬದ ಸುಭೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಥಿರವಾದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ತುಂಬ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಉಳ್ಳದವರು, ಉಳ್ಳವರು ಬಳಿ ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಸಂಭಾವನೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ಕೂಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ದುಡಿದು ತಮ್ಮ ಉದರವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೂಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪು

ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳೆರಡು ಪ್ರಮುಖವಾದ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಉಪಕರಣಗಳು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವೆರಡು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾಷ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೋಜನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಶಂಶೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉಡುಪು ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಅಂತಸ್ತಿನ ಕುರುಹಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ನಿರ್ಧಾರಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಉಡುಪು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನದಂಡವು ಹೌದು. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಉದಾಸೀನತೆಗೆ ಒಳಗಾದ

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆದಾಯದ ಗಳಿಕೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಇತಿಹಾಸವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳು ಸಹ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದೈನಂದಿನ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯದ ಗಳಿಕೆಯು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಅದು ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಲ್ಲದ ಆಹಾರದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡು ನಾನಾ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆರೋಗ್ಯ

ಆರೋಗ್ಯವೆಂಬುದು ಮಾನವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸುಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ದುಡಿಮೆಯ ಪ್ರತೀಕವು ಆಗಬಹುದು. ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ. ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರು, ಪರಿಶುದ್ಧ (ಗಾಳಿ) ವಾತಾವರಣ, ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಮನರಂಜನೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮಾನವನ ಆರೋಗ್ಯ ಅಳತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳಾಗಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷತೆಯುಳ್ಳ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಏಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯವು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಗರೀಕರಣದ ಎಲ್ಲಾ ಕುರುಹುಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಬಡತನ, ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ,

ಶಬ್ದಮಾಲಿನ್ಯಗಳಿಂದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪಟ್ಟಣವೂ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ಆಶಾದಾಯಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ "ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುರುಡಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸೊನ್ನೆಯೆ. ಅದು ಸರ್ಕಾರ ಬಂಡವಾಳ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಂಬ ಗೋಳದ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವ ಪರಾವಲಂಬಿ ಕ್ಷುದ್ರಗ್ರಹದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ." ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈಗ ದೈನಂದಿನ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರ, ಬಡತನಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರ ದೈಹಿಕ ಸ್ವರೂಪವೂ ತುಂಬಾ ಕುಸಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ಅಸಮರ್ಥ್ಯತೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಮದ್ಯಪಾನ, ಧೂಮಪಾನ, ಗಾಂಜಾ ಸೇವನೆ ಹಾಗೂ ಜೂಜುತನ, ಮಟಗಾ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹವ್ಯಾಸಗಳು

ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಮಾನವನ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡಲು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕ. ಅವುಗಳು ಅವನ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ವಿವಿಧ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುವ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಹವ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಅಭಿರುಚಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ನಿರಂತರವಾದ ಪೋಷಣೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರವರ ಅಭಿರುಚಿಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೆಳೆದ ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯ ಶಿಷ್ಟತೆಯೊಂದು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ಈ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಅಳೆದು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಯಾರ ಅಭಿರುಚಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ

ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇಕು ಬೇಡಗಳಲ್ಲಿ ದಿನ ದಿನವೂ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಸ್ಕಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಕೆಟ್ಟ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ದಿನಗೂಲಿಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಮದ್ಯಪಾನ ಹಾಗೂ ಧೂಮಪಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಮೆಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವೆಚ್ಚವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಡತನ, ಅನಾರೋಗ್ಯಗಳಿಗೆ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿರ್ವೀರ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಟ್ಟ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ. ಅದು ದೈಹಿಕ ಅಸಮರ್ಥತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ, ದುಶ್ಚಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

೪.೩. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ನಾಕರೀಕತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯವೂ ಹೌದು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಮಾನದಂಡವೂ ಆಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಬದುಕಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕು, ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೇಕು" - ಎಂದು ಸೂತ್ರೀಕರಿಸುವ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಹಜತೆಯಿಂದ ಇರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಔಪಯೋಗಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಆಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೌಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ." ಹೀಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬುದು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಹ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ

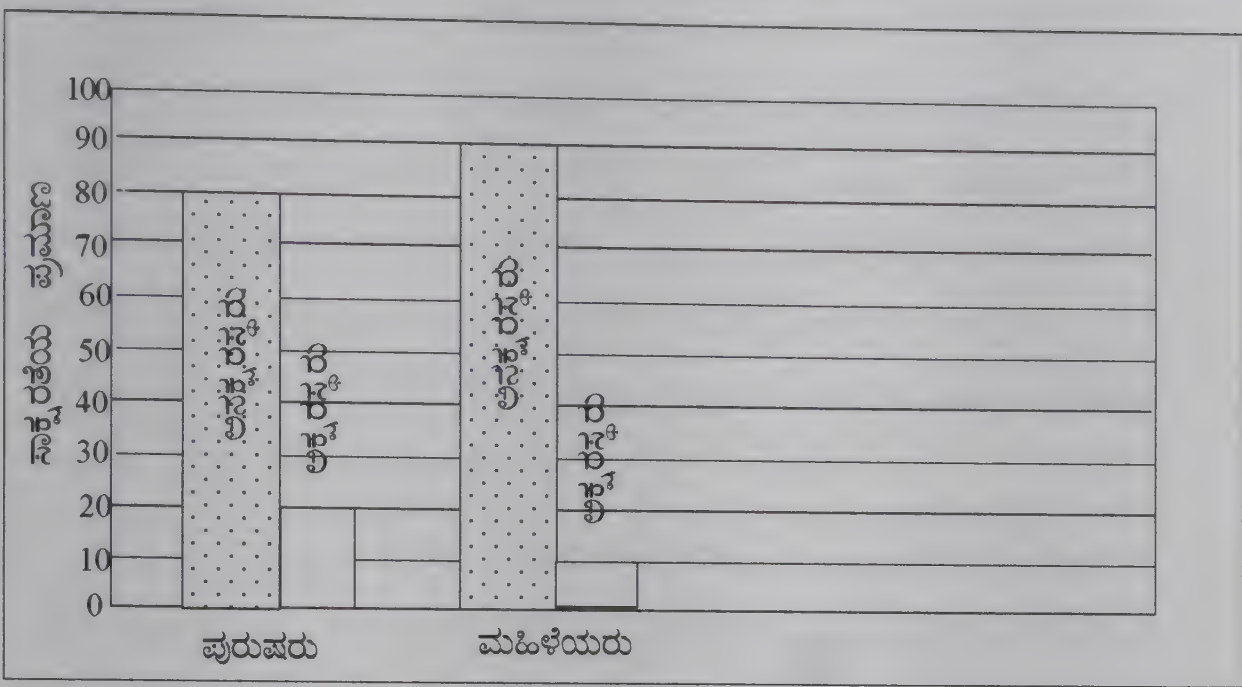
ಸ್ಪಂದಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ೪.೧ರ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಮಾಹಿತಿದಾರರು	ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು	ಪ್ರಾಥಮಿಕ	ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	ಪ್ರೌಢ	ಪಿ.ಯು.ಸಿ.	ಒಟ್ಟುಸಂಖ್ಯೆ
ಪುರುಷಕಾರ್ಮಿಕ	೪೦	೦೫	೦೩	೦೧	೦೧	೫೦
ಶೇಕಡ	೮೦%	೧೦%	೬%	೨%	೨%	೧೦೦%
ಮಹಿಳಾಕಾರ್ಮಿಕ	೪೫	೦೩	೦೨	—	—	೫೦
ಶೇಕಡ	೯೦%	೬%	೪%	—	—	೧೦೦%

ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೫೦ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅದು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೨೦ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿದ್ದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ ೧೨ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನಕ್ಷರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರು ಹತ್ತಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ಸಹ ಶೇಕಡ ೪೭.೩೭ರಷ್ಟು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸರಳವಾಗಿ ಲಂಬಾ ರೇಖಾನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತೋರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚಿತ್ರಣ

ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಸ್ವರೂಪ

ಅಕ್ಷಾಂಶವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ರೇಖಾಂಶವು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪುಚ್ಛಾದೀತ ಪ್ರದೇಶವು ಅನಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಿಳಿಚ್ಛಾದೀತ ಪ್ರದೇಶವು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನಕ್ಷರತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಷಯದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಕಠಿಣದ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ವಿತೋಮ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬ ಉದ್ಘೋಷ್ಮ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಮೀಪವಾದುದು. ಅದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು? ಅವರ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅನೇಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾನವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸುಖಿ ಕುಟುಂಬ, ಸುಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವುದಾದರೆ ಅನಕ್ಷರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಡತನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಸೂಚಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತಿಪ್ರಸರಣ, ಹಣದ ಅಪಮೌಲ್ಯ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಉದಾರೀಕರಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೆಚ್ಚವು ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಣವಿದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಹಂತಕ್ಕೂ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ತೀವ್ರ ಪೈಪೋಟಿ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬಡ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲಾರದೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗುವ, ಕಾರಕೂನರಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ವರ್ಗ ಅಸಮಾನತೆ ಅನ್ನುವುದು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು.

* * *

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳು

೫.೧. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟ (ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ)

೫.೨. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್

೫.೩. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನೌಕರಸಭಾ

೫.೪. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕ್ಯಾಜಿವೆಲ್ ಬದಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ

೫.೫. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನಾಯಕರ ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೫

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳು

ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಯೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಮಾಲೀಕರಿಂದಾಗುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸರಕಾರವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ತನ್ನ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೂಡಿ ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡುವ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯುಗಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದೂವರೆ ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ೧೮೯೦ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ "ಬಾಂಬೆ ಗಿರಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ" ಭಾರತದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘವಾಗಿದೆ.[೧] ಆ ನಂತರ ಮೊದಲನೆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಲಾರಂಭಿಸಿ, ಜೀವನ ದುಬಾರಿಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಯುದ್ಧದ ಮುಕ್ತಾಯದ ನಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲುಂಟಾದ ಕ್ರಾಂತಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾಯಿತು. ೧೯೧೮ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ "ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್"ನ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಚಳುವಳಿ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.[೨] ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ "ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಟ್ರೇಡ್ ಯೂನಿಯನ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್" ಎಂಬ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಜನ್ಮತಾಳಿತು.[೩] ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ತೀವ್ರವಾದವು.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯಿದೆ: ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೨೬ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಕಾಯಿದೆಗೆ ೧೯೪೮, ೧೯೬೦ ಮತ್ತು ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.[೪] ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉದಯವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ೧೯೪೭ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿತು. ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಐದು ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೆ ದೇಶದ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿ ಒಂದಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದೆ ತಡವಾಗಿ ಅನ್ನುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ. ೧೮೮೪ರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮೊದಲ ಆಧುನಿಕ ಕಾರ್ಖಾನೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗ ಪರಿಸರದ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬಂದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಧ್ವನಿಗಳು ಸಂಘಟಿತ ರೂಪ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರವೂ ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಮಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಅಸಂಘಟಿತವಾಗಿಯೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೆ ಕಾಯಿದೆ ಕಾನೂನುಗಳು ಇಲ್ಲದಂಥ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಹಾಗೂ ಮಾಲೀಕರ ಕಿರುಕುಳದ ವಿರುದ್ಧ

ಯಾವುದೇ ರಕ್ಷಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹಾಗೂ ದುಸ್ತರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು.

ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು. ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವೇತನದ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನವೇ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಾಭ ದೊರೆಯಿತು. ಕೆಲವು ಮಾಲೀಕರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೋನಸ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರಾದರೂ, ವೇತನ ಏರಿಕೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಲಾಭದ ಪ್ರಮಾಣ ಇಳಿಮುಖವಾದಾಗ ಬೋನಸ್ ಪದ್ದತಿ ಕೂಡ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಸಮಾಧಾನ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಷ್ಕರ ೧೯೨೦ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡ ಕೆ.ಟಿ. ಭಾಷ್ಯಂರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೋನಸ್ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನಡೆಯಿತು.[೫] ಮುಷ್ಕರಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಜಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ನಂತರ ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. (ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲಬರ್ಗಾ) ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಆ ಸಂಘಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೧. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂಘಟನೆ (ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ) ಇದರ ಮುಖಂಡರು **ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ.**

೨. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್ ಇದರ ಮುಖಂಡರು **ಶ್ರೀ ತುಳಸಿರಾಮ ನಾಯಕ** (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು) **ಶ್ರೀಮಹ್ಮದ ನಜಿರೋದ್ದಿನ್** (ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ)

೩. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ನೌಕರ ಸಭಾ ಇದರ ಮುಖಂಡರು **ಶ್ರೀ ದೀಲಿಪ ಡಿ.ಕೌಲಗಿಕರ್**

೪. ಕ್ಯಾಜವೆಲ್ ಬದಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ (M.S.K. Mill) ಇದರ ಮುಖಂಡರು **ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಜಿ.ಗೌಳಿ**

ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಠಿಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಈ ಮೇಲಿನ ಸಂಘಗಳು ತಮ್ಮ ಧುರೀಣತ್ವ ವಹಿಸಿ ಮಿಲ್‌ನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಹತ್ತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ಆ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಬಹು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಹೋರಾಟಗಳು

೧. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟ (ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ)

ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರು ೧೯೧೫ರಲ್ಲಿ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಡೆಮೋಕ್ರೆಟಿಕ್ ಫ್ರಂಟ್‌ಗೆ ಸೇರಿ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಂಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪಾಲ್ಗೊಳುವಿಕೆ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಒಡೆಯರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ :ತ್ರಿ; ಥೌಡಿ ೧೯೫೩ ರಲ್ಲಿ "ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂಘಟನೆ" ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಕ್ಕೂಟದ ಜನರಲ್ ಸೆಕ್ರಟರಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿರವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಳವನ್ನು ೦೩ ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದುದ್ದನ್ನು ೦೭ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಏರಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿಯರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆ ವೇಳೆಯ ಮೊದಲೇ ಲಾಲ್ ಬೋಟಾ ವರ್ಕರ್ಸ ಯೂನಿಯನ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ದಿನದಿಂದಲೂ ನೇಕಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನದಲ್ಲಿ ೨೫ ಪ್ರತಿಶತ ಕಡಿತ ಮಾಡಲು ಸರಕಾರವು ಆದೇಶ ನೀಡಿತು. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿಯವರು ಅದನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಆ ಆದೇಶದ ವಿರುದ್ದ ಬಂಡಾಯ ಹೂಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವೇತನದಲ್ಲಿ ೨೫ ಪ್ರತಿಶತ ಕಡಿತವನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.[೬] ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸರಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಬಂದ್ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೂಲ ವೇತನದಲ್ಲಿ ೨೫ ಪ್ರತಿಶತ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಲು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದ ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಅದೇ

ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ಶರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ವೇತನದಲ್ಲಿ ೨೫ ಪ್ರತಿಶತ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಶರತ್ತಿಗೆ ಒಕ್ಕೂಟವು ಒಪ್ಪಿತ್ತೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿತವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಸಾಲ ಸಿಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಧುರೀಣತ್ವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರು.

೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರು, ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತರವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರ್ಯ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಾಗ ೭೮ ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಸಂಪು ಹೂಡಿ, ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದು, ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಪುನಃ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭ ಮಾಡಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದೆ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೆ ಮುಂದುವರೆದು, ೧೯೭೩ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ತುಟ್ಟಿಭತ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ೧೫ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ ೨೪ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.[೮] ಅಲ್ಲದೇ, ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಬಳ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ದುರ್ನಡತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಮಾನತ್ತಿನಲ್ಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕ್ರಮದ ವಿರುದ್ದವೂ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಪುನಃ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಅಂತೆಯೆ ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪುನಃ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಶ್ರೀ ನಮೋಶಿಯವರು "ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕಣ್ಮಣಿ"ಯೆಂಬ ಬಿರುದು, ದಿನೆ ದಿನೆ ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಮತ್ತು ಇತರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು.[೯] ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಾಗಲೂ, ಕಲ್ಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂಧಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ, ನ್ಯಾಯಯುತ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು, ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ದಂಗೆ ಏಳಲು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು

ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡಳಿತದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಧ್ಯೆಯಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸೌಹಾರ್ದಯುತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು, ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿನಾಃ ಕಾರಣ ಆಡಳತದ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದಂಗೆ ಏಳಲು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಆಡಳಿತದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ತಲೆದೋರಿದಾಗ, ಅವುಗಳನ್ನು ಶಾಂತಿಯುತರಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರ ಎಷ್ಟೋ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸುತ್ತೋಲೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪರಿಹಾರಗಳೂ ಸಿಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸಿ ಸಫಲರಾದ್ದು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವು ಇಂದಿಗೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿಯವರ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆ, ಶುದ್ಧ ಚರಿತ್ರೆ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ವಾಕ್‌ಚಾತುರ್ಯದಂಥ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಅವರೊಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಧುರೀಣರೆಂದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಮುತ್ಸದ್ದಿಯೆಂದು ಹೊಗಳುವ ಮೂಲ ಸಾಧನೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ.

೨. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಟೆಕ್ಸಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ ಯೂನಿಯನ್

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಾಲಿಕರಿಂದಾಗುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಈ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮಿಲ್ "ಟೆಕ್ಸ್‌ಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ ಯೂನಿಯನ್"ವನ್ನು ೧೯೭೦ ರಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಶ್ರೀ ತುಳಸಿರಾಮ ನಾಯಕರವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಈ ಸಂಘಟನೆಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಮಜದೂರ ಸಂಘ (I.N.T.C) ಇದರ ಮುಖಂಡರಾದ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆರವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಖರ್ಗೆರವರು ಎಂ.ಎಲ್.ಎ ಆದಾ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಘದ ಹೆಸರನ್ನು "ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಸ್ ಟೆಕ್ಸಟೈಲ್ಸ್ ಲೇಬರ್ ಯೂನಿಯನ್" ಎಂದು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಳವನ್ನು ೨೫ ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ೬೫ ರೂಪಾಯಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಾನ್ಯ ದೇವರಾಜ ಅರಸುರವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅವರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಖರ್ಗೆರವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಮತ್ತೆ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಹಾಗೆ ಸಂಘದ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ದ್ವಿಗುಣ ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. Industrial ಫ್ಯಾಟನ್ ಪ್ರಕಾರ ವೇರ್‌ಬಲ್ ಡಿ.ಎ. ಸಲುವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ೨೫-೪೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಂಗಲ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಅಂದರೆ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉಗ್ರವಾದ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪ್ರತಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ೩೮ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಖಾಯಂ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ ಸಬ್‌ಟಿಟ್ಯೂಟ (ಬದಲಿ) ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಂದು ಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಶ್ರೀ ತುಳಸಿರಾಮ ನಾಯಕರವರು ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿ ೭೨ ತಾಸು ಅಮರಣ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಒಂದು ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ಯ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್‌ರವರು ಕೂಡ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ೩೮ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಬದಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಪುನಃ ಖಾಯಂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಕೆಲಸದ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು: ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒತ್ತಡಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೂಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವರನ್ನು ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ಕೆಲಸದಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸದ ಕ್ರಮವೂ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ನೇಕಾರರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕಷ್ಟಗಳುಂಟಾದವು. ಅವರು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಕಡಿಮೆ ಉದ್ಯೋಗದವರಾಗಿ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ವೇತನವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇತರೆ ಕೆಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರನು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಪಮಾನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು: ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪದೆ ಪದೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪಮಾನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಮುಷ್ಕರಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅಲ್ಪಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಸಾರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದರೂ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಘನತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಉತ್ತಮ ಕೂಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮುಷ್ಕರಗಳು: ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಡಿದಾಗ, ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ಉತ್ತಮ ವೇತನ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕೆಲವು ಹೋರಾಟಗಳಾಗಿದ್ದವು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೋನಸ್ ನೀಡಿಕೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ೧೯೮೨ನೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಗಳಾದವು. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕೊಡುವ ಬೋನಸ್‌ನ್ನು ಆಗಾಗ ಕೊಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಕಾರ್ಮಿಕನ ಕೂಲಿಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತವುಂಟಾಗಿ, ಲಾಭಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೋನಸ್ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ಹೇಳಿದಾಗ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರಿ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಎನ್.ಟಿ.ಸಿ. (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜವಳಿ ಉದ್ದಿಮೆ) ಸರ್ಕಾರದವರು ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್ (ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಯೋಜನೆ)ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಹಲವಾರು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಸಹ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಿಸಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮಿಲ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೩. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನೌಕರ ಸಭಾ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಮಿಲ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀದೀಲಿಪ ಕೌಲಗಿಕರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಧುರೀಣತ್ವ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಂಧಿಸುವ ಮತ್ತು ವೇತನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮಾಲೀಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವೆ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ನೌಕರಸಭಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘವನ್ನು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತರವರು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತ, ಶ್ರೀ ದೀಲಿಪ ಡಿ.ಕೌಲಗಿಕರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಬಳವನ್ನು ೫ ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತರವರು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಸರಾಸರಿ ೫೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ೧೯೮೨ರಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ೨೦ ಪ್ರತಿಶತ (ಡಬಲ್) ಬೋನಸ್ ಕೊಡಿಸಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ಹಲವಾರು ಮುಷ್ಕರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ೧೯೮೯ ಜನವರಿ ೨೧ ಪುನರ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ೮ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದೀಲಿಪ ಕೌಲಗಿಕರ್‌ರವರು ಲೇಬರ ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ರಿಟ್ ಹಾಕಿದರು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಖಾಯಂ (ಬಿಳಿಕಾರ್ಡು) ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಲೇ ಆಫ್ ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟ್‌ದವರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೨೨೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಳದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾದಾಗ, ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಾದಾಗ ಬೋನಸ್ ಕೊಡಿಸುವುದು, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಶೋಕಾಸ್ ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುಕೊಡವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಓವರ್ ಟೈಮ್ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇತ್ತು. ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸಿಂಗಲ್ ಓ.ಟಿ. ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ದೀಲಿಪ ಕೌಲಗಿಕರ್‌ರವರು ಸಿಂಗಲ್ ಓ.ಟಿ. ಕೊಡುವುದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಡಬಲ್ ಓ.ಟಿ. ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ೩೦೯ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಸೀನಿಯರ್ ಬದಲಿ ಬರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಲೇ ಆಫ್ ಸಂಬಳ ಕೊಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಹೋರಾಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿವಸ ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಬಂದ್ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ತರವಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಲೇ ಆಫ್ ಸಂಬಳ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಸಂಘದ ಸ್ಲೋಗನ್ಸ್‌ಗಳು

೧. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಎನ್.ಟಿ ಲೇಬರ್ ಫಾಲಿಸಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರ ಧಿಕ್ಕಾರ

೨. ದುನಿಯಾಕೆ ಮಜೂದ್ದರ್ ಏಕ್ ಹೋ

೩. ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಿ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೀಟು ಬಿಡಿ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಲೋಗನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶೋಭೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ೬.೫.೨೦೦೨ರಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಈ ಮಿಲ್ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದರು ಸಹ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿತು. ಈ ಹೋರಾಟದ ಬೇಡಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ ದರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಈಗಾಗಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರ ಕೋರ್ಟು ಖಟ್ಲೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ೧೮.೮.೨೦೦೩ ರಂದು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯು ರೂಪ ತಾಳಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಬೀಗಮುದ್ರೆಯಾದರೂ ಸಹ ಹೋರಾಟಗಳು ಮುಂದುವರೆದವು.

೪. ಬದಲಿ ಕ್ಯಾಜವಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ (ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್)

ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ಸಂಘಟನೆಯೆಂದರೆ "ಬದಲಿ ಕ್ಯಾಜವಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ"ವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಜಿ.ಗೌಳಿರವರು ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೧೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ೧೨೪೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಅಗ್ರಿಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗಷ್ಟೇ ಕೆಲಸ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು

ಉಳಿದ ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಗೌಳಿರವರು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಲೇಬರ್ ಕಮಿಶನರ್‌ರವರು ಮಿಲ್‌ನ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗ್ ಮಾಡಿ ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಾಜರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಾಜರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಈ ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಾಜರಿ ಅಷ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತುಂಬ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದಲ್ಲೆ ಉಗ್ರವಾದ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ೯೦ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಆಮೇಲೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಐದು-ಹತ್ತು ಜನರಿಗಷ್ಟೆ ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಯೂನಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ದಿನಾಲು ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ೮ ಅಥವಾ ೧೦ ದಿವಸ ಅಷ್ಟೆ ಕೆಲಸ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕೆಲಸ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಗೌಳಿರವರು ಒಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಜೈಲ ಬರೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ೧೨೪೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನಲ್ಲದೆ ೩೮೯ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಖಾಯಂಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಹೋರಾಟ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮೊದಲೆ ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟದವರು ಮಲತಾಯಿ ಧೋರಣೆ ತೋರಿದರು. ಅದು ಹೇಗೆ ಅಂದರೆ ಇವರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ೩೮೯ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಖಾಯಂಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರಾದ ಶ್ರೀ ಗೌಳಿಯವರು ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದರು. ನಾವು ೩೮೯ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ೨೪೦ ದಿವಸಗಳ ಹಾಜರಿ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ

ಕೂಡಲೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಖಾಯಂಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಒಂದು ಮನವಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಖಾಯಂಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಒಂದು ನೋಟೀಸ್ ಕಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಅರಿತು, ಮ್ಯಾನೇಜಮೆಂಟನವರು ಈ ೮೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಖಾಯಂಗೊಳಿಸಿ ದಿನಾಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ರೀತೀಯಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಗೌಳಿರವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಈ ರೀತಿ ೧೯೫೩ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಲೆದೋರುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಡವಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ನ ಮಾಲಿಕರೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ವಸತಿ, ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್, ಸಂಬಳ, ಬೋನಸ್, ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಳ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ೧೯೫೩ ರಿಂದ ೨೦೦೩ರ ವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಏನೆ ಆದರೂ ಒಂದು ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ಅವಶ್ಯಕ ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಷ್ಟೇ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು ಮಾಲಿಕರ ಅಸಹಕಾರ, ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಬಂಡವಾಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ನಿರ್ಲಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ ಇವು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಂತಹ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಅವನತಿಯ ಒಂದು ಜೀವಂತ ದಂತಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಎಚ್ಬ್ಯಾರ್ಕ್: ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪು.ಸಂ. ೩೭೯

೨. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ ಬಿ.,: ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪು.ಸಂ. ೩೭೪

೩. ರಾಮು ಕೆ.,: ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಪು.ಸಂ. ೪೫

೪. ಎಚ್ಬ್ಯಾರ್ಕ್: ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪು.ಸಂ. ೩೭೯

೫. ಸಂಪಾದಕ: ವಿಜಯ್ ಟಿ.ಪಿ.,: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ:೪ ಚರಿತ್ರೆ, ಪು.ಸಂ. ೮೪೩

೬. ಕೌಂಟೆ ಎಸ್.ಎಚ್., ಪಾಟೀಲ್ ಜೆ.ಎಸ್.,: ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆ ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ, ಪು.ಸಂ. ೧೨೦

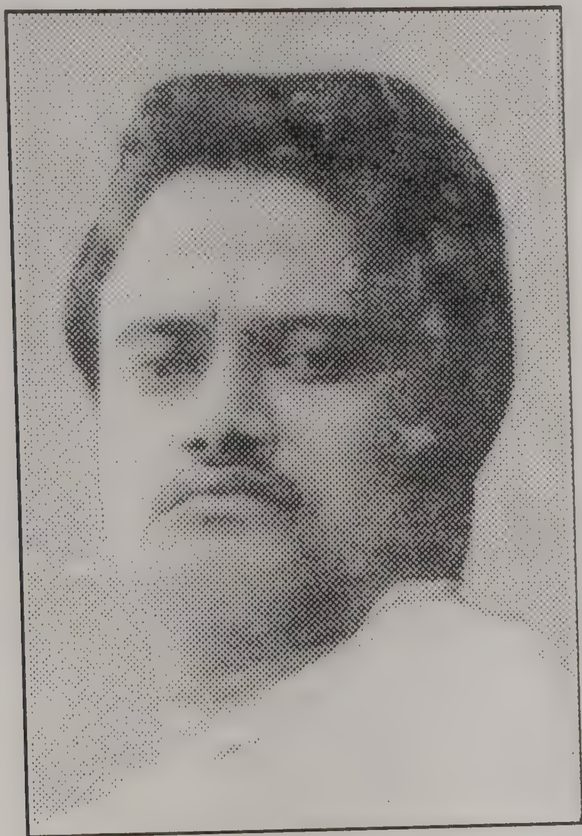
೭. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧೨೧

೮. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧೨೨

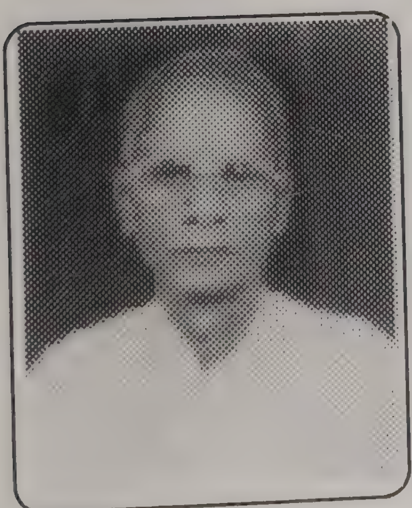
೯. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. ೧೨೨

* * *

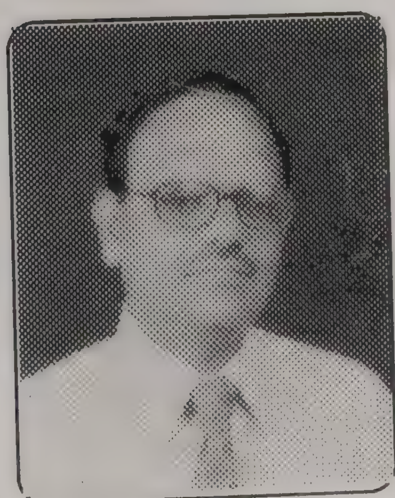
ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ನಾಯಕರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು

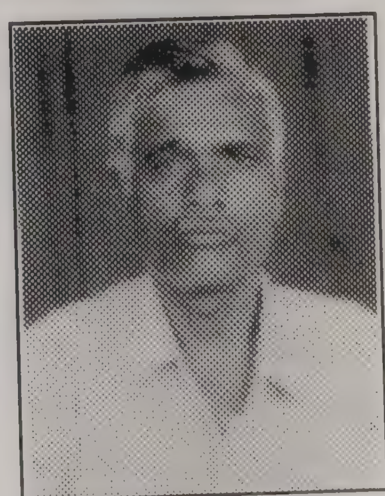
ಶ್ರೀ ಕಾಂ. ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ
ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂಘಟನೆ (ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ)

ಶ್ರೀ ತುಳಸಿರಾಮನಾಯಕ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಶ್ರೀ ದಿಲೀಪ ಡಿ. ಕೌಲೀಗಿಕರ್
ಸರಸ್ವತಿ ಗೋದಾಮು, ಸು.ಮಾ.
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಜಿ. ಗೌಳಿ
ಮಿಲನ್ ಚೌಕ್, ಗಾಜೀಪುರ,
ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದ ಹೋರಾಟದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಮನವಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲು ನೆರೆದಿರುವ ಚಿತ್ರ

ದಿಲೀಪ್ ಕೌಲಗಿಕರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಧುರೀಣ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತಾ ಬಂಧನ ವಿರೋಧಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆ

ಅಧ್ಯಾಯ ೬

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೬.೧ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅವಶೇಷಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ ೬

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸದ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಬಳಕೆ, ಅನುಭೋಗ, ಉಪಭೋಗ, ಶೇಖರಣೆ, ಪ್ರಾಪಂಚೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಚಲನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಚಲನೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಅರಸಿ ಕಠಿಣ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ಬಿಗುವಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಮೇರಿಕದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರುವ ಹಿಂಜರಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತೀವ್ರ ಮಂದಗತಿಯಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಗಾಧ ಬಂಡವಾಳ ತೀವ್ರ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಉದ್ಯೋಗ ಕಡಿತ ಇಂದಿನ ಕಠೋರ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪಂಚೀಕರಣದ ತರ್ಕದಲ್ಲೇ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೆ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇಂದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಷ್ಟಪಡುವಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದರ ಇತಿಹಾಸವು ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲ್ಬರ್ಗಾ (ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್) ೧೧೯ ವರ್ಷಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩,೦೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಈಗ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.ಮಿಲ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದೆ. ನೌಕರರ ಬಾಳಿಗೆ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿದ್ದ ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ ಸತತ ನಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಿಲ್‌ನ ಕೆಲಸ ಸ್ಥಗಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಹೈದರಾಬಾದ ನಿಜಾಮ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಸುಮಾರು ೬೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಬಂದಿತ್ತು. ನಂತರ ಈ ಮಿಲ್ ೧೯೬೨ ರಿಂದ ಆದಾಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಶಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತೆ ಉದ್ಯಮ ಮೇಲೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಷ್ಟದತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿದ ಮಿಲ್ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಂತರದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೇನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚಿಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವಾಗ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗಿರಣಿಯು ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಚಾಚಿತು. ಶೇರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮರುಜೀವ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ನಷ್ಟದ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ತುಳಿಯಿತು. ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಗಳ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರ ಗಿರಣಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಗೆ ವಹಿಸಿತು.[೪] ಅಂದಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವ, ಮುಚ್ಚುವ ಕಥೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕು ಡೋಲಾಯಮಾನವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಉದ್ಯೋಗ ಉಳಿಸಲು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜವಳಿ ನಿಗಮ (ಎನ್.ಟಿ.ಸಿ.) ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.[೫]

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನತೆ ಹೋದ ನಂತರ ಹಳೆಯ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಆಧುನೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸುಮಾರು ೩,೦೦೦ ದಷ್ಟಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ೨,೦೦೦ಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ನಂತರ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಆಧುನೀಕರಣವಾಗುತ್ತ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೫೦೦ ಕ್ಕಿಳಿಯಿತು.[೬] ೧೯೮೯ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ೧೨೦೦ ಜನ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸದವರು ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಮಿಲ್‌ನ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ವಿಭಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೀಗ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಾಗಲೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದುರಾಡಳಿತ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ಅಪಾರ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಮಿಲ್‌ನ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡವು.[೭] ಮತ್ತಷ್ಟು

ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಈ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೪೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂರಿಸಿ ಸಂಬಳ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಪಾವತಿಗೂ ಹಣ ಸಾಕಾಗದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು. ನಂತರ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.[೮] ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಬಿಲ್ ಬರುತ್ತದೆ, ಉತ್ಪಾದನೆ ವೆಚ್ಚ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ, ಬಟ್ಟೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಷ್ಟ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿ ಸಂಬಳ ಕೊಡುವದರಿಂದ ನಷ್ಟವಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮುಚ್ಚುವ ಉದ್ದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಈ ಎಲ್ಲ ತಂತ್ರಗಳು ನಡೆಸಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಿಲ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.[೯] ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಲಾಭಗಳಿಸಿ ದೇಶ-ವಿದೇಶದಲ್ಲೆ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿತು.

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಮಾಹೆ (ಎ.ಐ.ಕೆ.ಕೆ.ಎಂ) ವಿಭಾಗದ ಎನ್.ಟಿ.ಸಿ. ಆಡಳಿತದಡಿ ಬರುವ ನಾಲ್ಕು ಕಾರ್ಪೋರೇಜಿಟ್ ಮಿಲ್ಲುಗಳ ಪೈಕಿ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಸಹ ಸೇರಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಮಿನರ್ವಾ, ಕೇರಳದ ಪಾರ್ವತಿ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಅಜಂಜಾಹಿ ಹಾಗೂ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ಗಳ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಮಿಲ್ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಉತ್ತತಮವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದುರಂತವೆಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಎನ್.ಟಿ.ಸಿ. ಪಕ್ಷಪಾತ ಧೋರಣೆ ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಿಲ್‌ನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಧುರೀಣ ಕಾಂತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.[೧೦]

ಪಾರ್ವತಿ (ಕೇರಳ) ಅಜಂಜಾಹಿ (ಆಂಧ್ರ) ಹಾಗೂ ಮಿನರ್ವ (ಕರ್ನಾಟಕ) ಮಿಲ್ಲುಗಳು ೧೯೯೭ರಿಂದ ೨೦೦೧ರ ಮಿಲ್‌ಗಳ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಲಿನ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಬಹುಪಾಲು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ಕಾರ ಮಿಲ್ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಮಿಲ್ಲುಗಳ ಲಾಭ, ಹಾನಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತಾರವರು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಅದೇಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಎಸ್.ಕೆ. ಕಾಂತಾ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ೨೦೦೦-೦೧ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೧೦.೦೫ ಕೋ.ರೂ. ಹಾನಿ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಮಿನರ್ವಾ ಮಿಲ್ ಅನುಭವಿಸಿದ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ೧೪.೫ ಕೋ.ರೂ. ಪಾರ್ವತಿ ಮಿಲ್‌ನ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣ

೧೧.೬೫ ಕೋ.ರೂ. ಹಾಗೂ ಅಜಂಜಾಹಿ ಮಿಲ್ಲಿನ ಹಾನಿ ೧೨ ಕೋ.ರೂ. ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಿಲ್‌ಗಳ ಹಾನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮಿಲ್ ಲಾಕ್‌ಔಟ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ (ಮೆಹಬೂಬ ಶಾಹಿ ಕುಲಬರ್ಗಾ) ಆಗ ಸಾವಿರಾರು ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಬಟ್ಟೆನೇಯುವುದು, ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ದೊಡ್ಡ ಜವಳಿ ಗಿರಣಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ರೋಚಕ ಕಥೆ ಇದು.[೧] ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮೆರೆದು ಇಡಿ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರೆದ ಈ ಮಿಲ್ ಇದು ಬೀಗಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ನಿಯತ್ತಿನಿಂದ ದುಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂದ ನೌಕರರು ಇಂದು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೀದಿಪಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶತಮಾನ ಕಳೆದ ಮಿಲ್ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳ ನಗುವಿನ ಹೊನಲನ್ನು ಹರಿಸಿತು. ಈ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಳವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.[೨] ಆದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನಪರ್ಯಾಂತ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ, ಅವರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ, ಸಲುಹಿದ ಸಾವಿರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಇದು ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ, ಒಬ್ಬರೂ 'ಕಣ್ಣೀರು' ಸುರಿಸುವವರಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಸಾವಿರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳು ಫಲಶೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಬೀದಿಪಾಲಾದ ಘಟನೆಗಳೂ ನಡೆದಿವೆ. ನೂರು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಈಗ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನಿಕರ ಪಡುವರೂ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ನ ತಿಂದವರೂ ಮೌನ ವಹಿಸಿರುವುದು ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲವೇ?[೩]

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಹಲವಾರು ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ:

೧. ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಕೊರತೆ

ಹತ್ತಿ ಗಿರಣಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕಚ್ಚಾ ಹತ್ತಿಗಳು ಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಚ್ಚಾ ಹಾಗೂ ಕಳಪೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಈ ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

೨. ಆಧುನೀಕರಣದ ಸಮಸ್ಯೆ

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ೬೦ ಪ್ರತಿಶತದಷ್ಟು ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನವೀನತೆಯಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಗುಣಮಟ್ಟವಾಗಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರಗಳ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಲು ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವ ಬೇಡಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮ ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

೩. ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಏರುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಳ

ಈ ಉದ್ದಿಮೆಯು ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವು ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಹಲವಾರು ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಯಂತ್ರಗಳು, ಕಡಿಮೆ ದಕ್ಷತೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಇದರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಾಯಿತು.

೪. ನೈಲಾನ್ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಪೈಪೋಟಿ

ಆಧುನೀಕರಣದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ಈಗ ನೈಲಾನ್, ಟೆರಿಕಾಟ್ ಮತ್ತು ಇತರ ನವಿರಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಜೊತೆ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಬೇಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

೫. ಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ

ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತಂದಿನಿಂದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆದೋರಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪೂರೈಕೆ ಸತತವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

೬. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ನಡುವೆ ಅಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವ

ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ನಡುವೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಸುಸಂಘಟಿತ ಮನೋಭಾವ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮುಷ್ಕರ, ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೭. ತೆರಿಗೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ

ಈ ಉದ್ಯಮವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ತೆರಿಗೆಯ ಭಾರ. ಸುಂಕದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳವು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೮. ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳು

ಸರ್ಕಾರವು ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಹೇರಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಬಟ್ಟೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಮೇಲೆ ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿತು.

ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಈ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ಹೊಸದೇನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಈ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ದಿಮೆಯು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಹಲವಾರು ನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಸಹ ಕೊನೆಗೆ ಈ ಉದ್ದಿಮೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮಿಲ್ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಈಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದಿವೆ ನೌಕರರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಘೋಷಿಸಿ ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಯಂತ್ರಗಳು ತುಕ್ಕುಹಿಡಿದು ಹಾಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈಗ ಮಾರಬೇಕೆ ವಿನಹ ಬೇರಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಬಾರದಂತಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಈಗ ನಡೆದಿದೆ.[೧೧] ಸುಮಾರು ೨೩೦ ಎಕರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಲ್‌ನ ೧೬೫ ಎಕರೆ ಜಾಗ ಇದನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು, ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಹಲವು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಟೆಂಡರು ಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿ ಸುಮಾರು ೧೭ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ಮಿಲ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಾಲೋನಿಯ ಕ್ವಾಟರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ಮಿಕರು ಚಿಂತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಹೇಳಿರುವ ಕಾರಣ ಆತಂಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈಗ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.[೧೨]

ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ದೇಶದ ನೆಮ್ಮದಿ ಆ ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಉದ್ಯೋಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪರಸ್ಪರ ಮೇಳೈಸದಿದ್ದರೆ ಜನ ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆ ಮೂಲ ಬೇರು. ಇಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಕೂಡ ಅಂಥ ಬದಲಾವಣೆಯ ಒಂದಂಶ. ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಸದ್ಯದ ಬದುಕು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಬೇಕೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆಶಯ. ಆಗಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿರೋದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವತ್ತಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸದ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಿಸುವುದಿರಲಿ, ನೌಕರನ ಬಹುಭಾಗದ ಬದುಕಿನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸುವತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಹೊಸ

ಗಾಳಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮೂಲದ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಐಶಾರಾಮದ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡುವತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿಯ ದುರ್ಲಾಭ ಪಡೆದು ಅವರು ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂಥ ಚಿಂತನಮಂಥನಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾದರಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾಗಲಿ ನಡೆಯದೆ ಕೇವಲ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇವತ್ತಿನ ಅನಾಹುತಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಕಸುಬನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಸುಬನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಇರುವ ಕಸುಬನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕಸುಬಗಳಿಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಆಂತರಿಕ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮೂಲ ಸೌಲಭ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಭೋದನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಇಂತಹ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿದೇಶ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಆಯಾತ-ನಿರ್ಯಾತ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಇತ್ತ ಈ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವು ತಪ್ಪಿ, ರೆಕ್ಕೆ ಮುರಿದ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಘಟಕಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ಮುಚ್ಚತೊಡಗಿದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸೈನ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೃಷಿಗೆ, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಹ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದವು. ಇದು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ ನೀತಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಾಂತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ.

ಹೈದರಾಬಾದ್-ಕರ್ನಾಟಕದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯದಾದ ಸುವ್ಯಸ್ಥಿತವಾದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ದೇಶದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಸುಮಾರು ೩,೦೦೦ ಜನರಿಗೆ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ನಾಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬೀದಿ ಪಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಹದಿನಾರು ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವುದೇ ರಿಯಾಯಿತಿ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕ್ರಮಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೈಕಾಲನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಉಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ನೀಡಿ ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ತರದೆ ಇದ್ದದ್ದು ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಹಸಿಗೂಸಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಇತರ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದುಡಿಮೆಯ ನಡುವೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಎಂಬುವುದಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಯಾವುದೇ ವಾಹನ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸತತವಾಗಿ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಡೆಯುವ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಬರುವ ವೇತನದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್ ಮುಚ್ಚುವವರೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುಖ-ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ವೇತನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್.ಯೋಜನೆ ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆ ಯೋಜನೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ತಮಗೆ ಬರುವ ವೇತನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಬಿಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ೧೯೯೨-೯೩ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾದ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ನೋಟಿಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ೪೦೦ ರಿಂದ ೫೦೦ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಅವರ ಸರ್ವಿಸ್ಸಿನ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ೧ ಲಕ್ಷ ೩೦

ಸಾವಿರದಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ೫೦ ಸಾವಿರ ರೂ. ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ೧೯೯೭-೯೮ ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ನೋಟಿಸ್ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಆಗಲೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ೧ ಲಕ್ಷ ೫೦ ಸಾವಿರದಿಂದ ೧ ಲಕ್ಷ ೮೦ ಸಾವಿರ ರೂ. ಹಣ ಪಡೆದು ಕೆಲಸದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದರು. ಈ ಮಿಲ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ೨೦೦೧-೨೦೦೨ ರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ೪೦೦ ಜನರಿಗೆ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ ಆಯಿತು. ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಮುಚ್ಚಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ, ದರೋಡೆಯಂಥ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಸುರಕ್ಷಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಸ್ವಯಂ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ, ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು, ಕೊಳ್ಳುವ ಚೈತನ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಾ ದಿನ ತಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಅವರದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆ ಕೇವಲ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೇ ದೇಶದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಂಪನಿ ವಲಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂರಚನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರಮ ಆಧಾರಿತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಪೈಪೋಟಿ ಎದುರಿಸುವ ದಕ್ಷತೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಸಂಸ್ಥೆ ಮೂಲದ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತ ಸರಕಾರ ೧೯೯೧ ರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜಾಗತೀಕರಣ, ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀಕರಣ ಎಂಬ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ಥ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವುದರ ಬದಲು ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ನೀಡುವ, ಬಂಡವಾಳ ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಭಾವವೇ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕರಣ ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನೇ ಬೀದಿಪಾಲಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳು ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಸಾಹತು ನೀತಿಯತೆ ದೇಶವನ್ನು ಮುಕ್ತ ಗುಲಾಮಗಿರೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು, ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ದೇಶಿಯ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ಅತೀ ಅವಶ್ಯಕ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೨೦.೦೮.೦೩

೨. ಅದೇ

೩. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶೇಷ ಪುರವಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೮.೯.೦೩

೪. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಾಂಕ ೨೦.೮.೦೩

೫. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶೇಷ ಪುರವಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೮.೯.೦೩

೬. ಅದೇ

೭. ವಕ್ತರು, ತುಳಸೀರಾಮ ನಾಯಕ, ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ ೧೪.೧.೦೫

೮. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೨೦.೦೮.೦೩

೯. ಅದೇ

೧೦. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಉದಯವಾಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೨೨.೨.೦೨

೧೧. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ದಿನಾಂಕ ೨೦.೦೮.೦೩

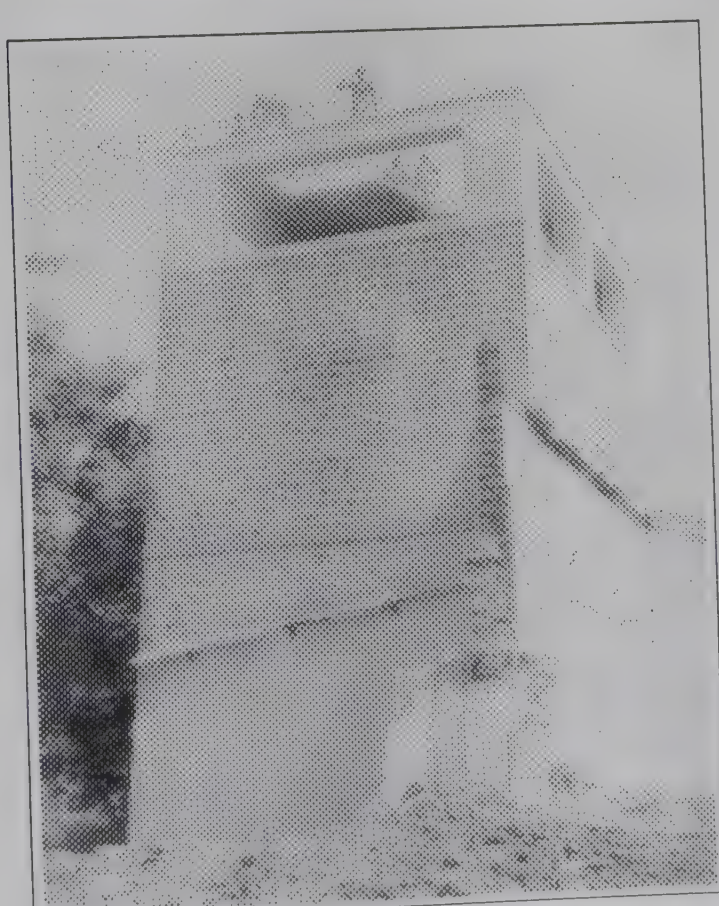
೧೨. ಅದೇ

* * *

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಕಚೇರಿಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಒಡೆದಿರುವ ದೃಶ್ಯ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಬೃಹತ್ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರು

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಅಳಿದುಳಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಅಳಿದುಳಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ

ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ ೭

ಸಮಾರೋಪ

ಅಧ್ಯಾಯ ೭

ಸಮಾರೋಪ

ಉದ್ಯೋಗವೆಂಬುದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ. ಅದು ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಬಂದ ಜನರ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾರತದ ವೃತ್ತಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ, ಅದು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರು. ನಿತ್ಯ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ, ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ದಾಖಲಾತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಶೋಧನಾ ಕಿರು ನಿಬಂಧವನ್ನು ಏಳು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂಶಿಕ ಪ್ರಬಂಧವು "ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಬಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೊದಲನೆ ಭಾಗವು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೂಲಂಕುಷವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಸರಳ ಮತ್ತು

ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯನದ ಎರಡನೆ ಭಾಗವು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅದು ಹೊಂದಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಚಯ ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಅದನ್ನು ಯಾರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು? ಅದು ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು? ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್, ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂರನೇ ಭಾಗವು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ ಹೊಂದಿರುವ ಅವಧಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದವು, ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪಾಳಿ (ಶಿಫ್ಟ್) ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು-ಪುರುಷ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಅದರ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅದು ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾದ ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡಿ, ಬೋನಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ನಾಲ್ಕನೇ ಭಾಗವು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ

ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನೆರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ದೈನಂದಿನ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಬದುಕು, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪ, ಅವುಗಳ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. "ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಒಂದು ಗುಣ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಧಾರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ, ಅದು ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ." ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ಅವರ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರಲ್ಲಿನ ಆರೋಗ್ಯದ ಹೋಲಿಕೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವಿವಿಧ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಕಸುಬುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಉಡುಪು ಮತ್ತು ಆಹಾರವು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಅವರ ದೈಹಿಕ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

"ಆಹಾರವು ಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಹಾರ ಹಸಿವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಜನರು ಮುಕ್ತರಾದಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯ ಕಾರಣ ಹಸಿವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜನರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಸಿವಿನ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಆಹಾರ, ಉಡುಪು ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆಯು ತುಂಬಾ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿವೆ." ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಆಹಾರ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ ತೊಂದರೆಗಳು ಅವರನ್ನು ಅನೇಕ ಕೆಟ್ಟಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೆ ಅವರ ನಾಗರೀಕತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯವೂ ಹೌದು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಮಾನದಂಡವೂ ಆಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅನಕ್ಷರತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಾನವನನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಅಗತ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸುಖಿ ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವುದಾದರೆ ಅನಕ್ಷರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಡತನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಐದನೆಯ ಭಾಗವು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಾಡಿರುವ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಯೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಮಾಲಿಕರಿಂದಾಗುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಉಗ್ರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಗಳು ಎಷ್ಟು ಇದ್ದವು, ಅವು ಯಾವುವು ಎಂದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಆರನೆಯ ಭಾಗವು ಅತೀ ಪ್ರಮುಖವಾದುದ್ದು. ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ.

ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗ ಸಾವಿರಾರು ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದು, ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವುದು ಹೀಗೆ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸದ ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೈಕ ದೊಡ್ಡ ಜವಳಿ ಗಿರಣ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮೆರೆದು ಇಡೀ ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರೆದ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇಂದು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸದ್ಯ ಈ ಮಿಲ್‌ನ ಜಾಗವನ್ನು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದವರು ಖರೀದಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕು ಬೀದಿಪಾಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೋಸ್ಕರ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಆಟೋರಿಕ್ಷಾ, ಸೈಕಲ್‌ರಿಕ್ಷಾ, ಹಮಾಲಿ, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿಕೂಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ಅವರು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವ ಪರ್ಯಾಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಜೀವನ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

* * *

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು

ಅನುಬಂಧ

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ

೧. ಅರ್ಜುನ ಗೊಳಸಂಗಿ, ದಲಿತರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ವಿಮೋಚನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ೨೦೦೦

೨. ಈರಣ್ಣ ಹಟ್ಟಿ, ಕುಂಟುತ್ತಿರುವ ಕೈಮಗ್ಗ ಉದ್ದಿಮೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೭೬

೩. ಉಮೇಶ ವಿ., ಕೈಗಾರಿಕಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೪. ಎಚ್ಚಾರ್ಕೆ, ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಭಾನುಮತಿ ಎಸ್.ಶಾಹ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩-೦೪

೫. ಕವಂಟೆ ಎಚ್.ಎಸ್., ಪಾಟೀಲ್ ಜೆ.ಎಸ್., ಮತ್ತು ಎಂ.ಎಸ್. ದ್ರಡವೆ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆ (ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ), ಪ್ರಕಟಣೆ: ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖನಾ ಶಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ ಸಚಿವಾಲಯ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೦೧

೬. ಗಣೇಶ ಹೆಗಡೆ, ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕೈಪಿಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿಟಿ ಕ್ಲಿನಿಕ್ ಸಂಕೀರ್ಣ, ದಾಜೀಬಾನ್‌ಪೇಟೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೯

೭. ಗಂಗಪ್ಪ ಕೆ.ಎಚ್., ಕಾರ್ಮಿಕ ರತ್ನರ ಕೆಂಪು ಕತೆ

೮. ಗೋಪಾಲ್‌ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಕೆ.ಎಲ್., ಭಾರತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೭

೯. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಟಿ.ಆರ್., ಮಹಿಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧

೧೦. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಟಿ.ಆರ್., ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನ್‌ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಥನ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೧೧. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಟಿ.ಆರ್., ಜಿಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಕೊಪ್ಪ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೧೨. ನಾಗಭೂಷಣ, ಬಟ್ಟೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೫೮

೧೩. ನಾಗರಾಜ ಎಂ.ಜಿ., ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪಿ.ವಿ., (ಸಂ.) ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ, ಸಂಪುಟ ೧೭, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೧೪. ನಾಗೇಶ ಎಚ್.ವ್ಹಿ., ಪ್ರಬಂಧ ಪ್ರಪಂಚ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ರಾ.ಯ.ಧಾರವಾಡ, ಸನ್ಮಾನ ಸಮಿತಿ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೯೦

೧೫. ಪಾಟೀಲ್ ಎಂ.ಬಿ., (ಸಂ.) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೧೬. ಪಾಟೀಲ್ ಎಚ್.ಎಸ್., ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಬೆಟ್ಟದೂರು, (ಸಂ.), ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ, ಸವಿಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೬೨ನೆಯ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಚಿಕೆ, ಸ್ವಾಗತಿ ಸಮಿತಿ, ೬೨ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಫೆಬ್ರವರಿ, ೧೯೯೩

೧೭. ಪ್ರಭಾಕರ ಶಿಶಿಲ, ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೫

೧೮. ಬಡ್ನಿ ಎಂ.ಎಂ., ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕಾನೂನು

೧೯. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಪಿ., ಉದ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಚೇತನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಅಂಜನಾದ್ರಿ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೯

೨೦. ಮಹೇಶನ್ ಮ., ಜಾಗತೀಕರಣ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೨೧. ಮುನಿರಾಮಪ್ಪ ಸಿ.ಎಂ., ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಕೆಲವು ವೆಚ್ಚನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೪

೨೨. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ, ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೯

೨೩. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನ ಎಸ್., ಸಿರಾಜ್ ಅಹಮದ, ಜಾಗತೀಕರಣ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಮಂಥನ್, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪

೨೪. ರಾಜಪ್ಪದಳವಾಯಿ ಆರ್., ನೆನಪುಗಳು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಾಲೆ, ಅನುವನಹಳ್ಳಿ ಶಿವಾನಿ, ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು, ೧೯೬೨

೨೫. ರಾಮು ಕೆ., ಆಧುನಿಕ ಭಾರತ ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಚೇತನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫

೨೬. ವಿಜಯ್ ಟಿ.ಪಿ., ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ ೪, ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧

೨೭. ಶಿವಚಿತ್ತಪ ಕೆ., ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಗುರುಕೃಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಹುಡ್ಕೋ ಬಡಾವಣೆ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೨

೨೮. ಶಿವಶರಣಪ್ಪ ಎಚ್.ದಾಬಾ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೨೦೦೧

೨೯. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಎ.ಪಿ., ಭಾರತದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯೋಜನೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೫

೩೦. ಸಮತಾ ಬಿ. ದೇಶಮಾನೆ, ಜಾಗೃತಿ, ಬಿ. ದೇಶಮಾನ್ಯೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಬೋಧಿಸತ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಯಶವಂತಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩

೩೧. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿ., ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: M/s ರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಥಣಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೯

೩೨. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಜಿ., ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಸಪ್ನಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್, ಗಾಂಧೀನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨

೩೩. ಸೋಮಶೇಖರ ಕೆ.ಎಸ್, ಭಾರತೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಅವಲೋಕನ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ತಾರಾ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು ೪, ೨೦೦೧

೩೪. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಯು.ಕಾಮತ್, (ಸಂ.) ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್ ಭಾಗ-೩, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೬

೩೫. ಷಡಕ್ಷರಸ್ವಾಮಿ, ಕೃತಕ ರೇಷ್ಮೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೮

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. Devendra Thakur, Survey of Indian, Industries and New Economic Policy, Published by Deepa Publications, F.149, Rajouri Garden, NewDelhi, 1994
2. Goswami G.V, Labour and Industrial Laws, Trade Unions Act 1926
3. Mehla M.S., Industrial Growth and Regional Develaopment of India, Published by Printwell Publishers, Jaipur on behalf & Rupa Books (p) Ltd., Jaipur, 1989
4. Ramanath Sharma, Labour Problems Social Security and Welfare

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

೧. ಉದಯವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೨. ಕ್ರಾಂತಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೩. ಗ್ರಿನೋಬಲ್ಸ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೪. ಜಾಣಗಾರ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ

೫. ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೬. ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೭. ಸಂಜೆವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

೮. ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು

೧. ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಮಿಲ್‌ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ೧೯೩೮

೨. ಹೊಸತು

೩. ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ

* * *

ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಹೆಸರು	ವಯಸ್ಸು	ವಿಳಾಸ	ಸಂದರ್ಶನ ದಿನಾಂಕ
೧.	ಸುಭಾಷ ಗೌಳಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕ	೫೦	ಮಿಲ್‌ನ ಚೌಕ್‌ಗಾಜಿಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೯.೧೨.೦೪
೨.	ಸುಭಾಶ್ಚಂದ್ರ	೫೪	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೩.	ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಜಾಪೂರ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೪.	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಂಗೋಳಿಗಿ	೭೫	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೫.	ಯಶವಂತ ಹಂಗರಗಿ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೬.	ಪೀರಪ್ಪ ಸಿಂದಗಿ	೫೩	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೭.	ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೇಲ್ಮನಿ	೪೭	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೮.	ಯಶವಂತ ಜಾಪುರ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೯.	ಹಣಮಂತ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಪಟ್ಟಣಕರ್	೩೯	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೦.	ಬೋಗಪ್ಪ ಕಡಗಂಚಿ	೪೮	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೧.	ಸಂಶುದ್ದಿನ್ ಇಸ್ಮಾಲ್‌ಸಾಬ್	೫೬	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೨.	ಕುಪೇಂದ್ರ ಆರ್.ಕಡಗಂಚಿ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೩.	ನಾಗೇಂದ್ರ ಟಿ.ನಾಡಗೇರಿ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೪.	ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಸ್.ಮಧುರಿ	೫೧	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೧೨.೦೪
೧೫.	ಶ್ರೀಮತಿ ಶರಣಮ್ಮ ನಿಂಬಳಕರ್	೫೨	ಬಸವನಗರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೧೬.	ಶ್ರೀಮತಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮಗಂ.ಶಾಮಣ್ಣ	೫೦	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೧೭.	ಭೀಮರಾಯ ಆನಂದಗೋಳ	೪೬	ಕಾಂತ ಲೇಔಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೧೮.	ವಿಠಲ ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ ಅಚ್ಚಲೇರಿ	೪೫	ಹೀರಾಪುರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೧೯.	ಲಾಲು ಸಕ್ಕರಾಮ ಚವ್ಹಾಣ	೫೦	ಬಸವನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೨೦.	ಅಬ್ದುಲ್‌ರಶೀದ್	೪೪	ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೨೧.	ಗಂಗುಬಾಯಿ	೫೫	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೨೨.	ಜಗನ್ನಾಥ	೪೦	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೨೩.	ಶ್ರೀಮತಿ ಜಮುನಾಬಾಯಿ	೬೦	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪

೨೪.	ರೇವಣಸಿದ್ದಪ್ಪ	೫೦	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೧೨.೦೪
೨೫.	ಕಾಶಪ್ಪ ತಂ.ಶಿವಪ್ಪ	೪೫	ಬಸವನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೭.೧೨.೦೪
೨೬.	ಸೈಯದ್‌ಮಸ್ತಾನ್	೫೦	ಜಿಲ್ಲಾನ್‌ಬಾದ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೭.೧೨.೦೪
೨೭.	ಬಸಣ್ಣ ಮಾವುನೂರಿಕರ್	೪೫	ಬ್ರಹ್ಮಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೬.೧೨.೦೪
೨೮.	ಬಾಬುರಾವ	೪೫	ಬ್ರಹ್ಮಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೬.೧೨.೦೪
೨೯.	ಅರ್ಜುನ ಭಾಗವತ	೫೦	ಬ್ರಹ್ಮಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೬.೧೨.೦೪
೩೦.	ಮರೆಪ್ಪ ಎಸ್.ಮುದ್ದಳಕರ್	೪೨	ಬಸವನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೮.೧೨.೦೪
೩೧.	ರೆಹಮಾನ್ ಪಟೇಲ್	೪೬	ಬಸವನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೮.೧೨.೦೪
೩೨.	ಮುಸ್ತಫಾ	೫೩	ಜಿಲ್ಲಾನಬಾದ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೯.೧೨.೦೪
೩೩.	ಅರ್ಜುನ	೪೫	ಜಿಲ್ಲಾನಬಾದ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೨೯.೧೨.೦೪
೩೪.	ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತಾಬಾಯಿ	೩೫	ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೩೦.೧೨.೦೪
೩೫.	ಮಹ್ಮದ್‌ಅಲಿ	೫೦	ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೩೦.೧೨.೦೪
೩೬.	ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಮೇಲಕೇರಿ	೫೧	ಬಸವನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೩೧.೧೨.೦೪
೩೭.	ಜಲಿಂದ್ರ ಕೆ.ಮಾನೆ	೫೬	ಬಿದ್ದಪುರ ಕಾಲೋನಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೩.೦೧.೦೫
೩೮.	ಪತ್ತರು ಪಟೇಲ್	೪೮	ಬಿದ್ದಪುರ ಕಾಲೋನಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೩.೦೧.೦೫
೩೯.	ಸಂಗಣ್ಣ ಬಂದೋಟ್ಟಿ	೪೭	ಹೀರಾಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೩.೦೧.೦೫
೪೦.	ಆನಂದಪ್ಪ ಶರಣಪ್ಪ	೪೮	ಶಾಹಾಬಜಾರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೪.೦೧.೦೫
೪೧.	ಹರಿಬಾ ಖಂಡೆರಾವ	೪೫	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೪.೦೧.೦೫
೪೨.	ನಾಗಪ್ಪ ಶರಣಪ್ಪ	೪೯	ಶಹಾಬಜಾರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೪.೦೧.೦೫
೪೩.	ಲಾಲಪ್ಪ ತಂ.ಕಲ್ಲಪ್ಪ	೪೭	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೪.೦೧.೦೫
೪೪.	ನಾಗಪ್ಪ ಕೆ.ತಳವಾರ	೪೫	ಪಿ.&ಟಿ.ಕಾಲೋನಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೫.೦೧.೦೫
೪೫.	ರಮೇಶ ಪಿ.ನಾಯಕ	೪೬	ಪಿ.&ಟಿ.ಕಾಲೋನಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೦೫.೦೧.೦೫
೪೬.	ಜ್ಞಾನೋಬಾ, ನರಸಿಂಗರಾವ ಗೌಳಿ	೭೫	ಗಾಜೀಪುರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೧.೦೧.೦೫
೪೭.	ಬಾಬುಮಯ್ಯ ದುದ್ದನಿ	೫೨	ಸಿಂದಗಿ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೨.೦೧.೦೫
೪೮.	ಮಹ್ಮದ್‌ಅಬ್ದುಲ್ ತಿಮ್ಮಾಪುರಿ	೫೬	ಕಾಂತ ಲೇಔಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೩.೦೧.೦೫
೪೯.	ತುಳಸಿರಾಮ ನಾಯಕ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರು	೬೫	ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಗರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೪.೦೧.೦೫
೫೦.	ದೀಲಿಪ್ ಡಿ.ಕೌಲಗಿಕರ್ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರು	೫೨	ಸರಸ್ವತಿ ಗೋದಾಮ,ಸೂಪರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ	೧೫.೦೧.೦೫
೫೧.	ಚಂದ್ರಶ್ಯ ಮರಿಯಪ್ಪ ದಿಕ್ಸಂಗಿ	೫೫	ಹಿರಾಪುರ	೧೫.೦೧.೦೫